

VINERI 6 IULIE 2001 • ANUL LINR. 27

FOAIA

40 FOINTE

românească

SĂPTĂMINAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Lucian Magdu

Confesiune

(Fragment)

Mi-e drag și satu-acesta,
cu oamenii de-aici,
– români și sirbi și unguri –
și orice altă limbă

aș auzi, mi-s dragi!

Aici am învățat
ce-i binele și-n bucurie
să văd frumosul,
să respect munca
și-adevărata omenie.

Mi-e drag acest pământ
cu glia-i tare, îndârjită,
care-a băut sudoarea
și lacrimile-acestor oameni.
Mi-e drag acest meleag –
satul...

pământul...

casa...

de oamenii de-aici mi-e drag,
mi-e dragă tihna
tăcuta armonie.

De la Horă la Ardeleană

Interes scăzut față de o problemă arzătoare

La Liceul Bălcescu se va învăța și istoria poporului român

CALENDAR ORTODOX

- 9 iulie, luni – Sf. Sfinții Mc. Pangrație și Chiril; Sf. Mc. Andrei și Prov.
 10 iulie, marți – Sf. 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei; Sf. Teofil, Episcopul Alexandriei.
 11 iulie, miercuri – Sf. Mc. Eufimia; Sf. Olga împărăteasa; Sf. Marcian.
 12 iulie, joi – Sf. Mc. Proclu și Ilarie; Sf. Veronica.
 13 iulie, vineri – Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Cuv. Ștefan Savaitul.
 14 iulie, sâmbătă – Sf. Ap. Achila, Sf. Mc. Just și Iraclie.
 15 iulie, duminică – Sf. Mc. Chiriac și Iulita; Cuv. Iosif, arhiepiscopul Tesalonicului.
 Duminica a 6-a după Rusalii (a Sfinților Părinți de la Sinodul IV Ecumenic); Ap. Rom. XII, 6–14; Ev. Matei IX, 1–8 (Vindecarea slăbănogului din Capernaum).

AGENDĂ

9 iulie

1600 – Mihai Viteazul întemeiază Mitropolia Românească din Transilvania.

10 iulie

1509 – s-a născut Jean Calvin, reformator religios francez, fondatorul calvinismului.

1851 – a murit Louis Jacques Mande Daguerre, fotograf francez care a inventat dagherotipul.

1871 – s-a născut scriitorul francez Marcel Proust.

11 iulie

1714 – Academia din Berlin hotărăște alegerea lui Dimitrie Cantemir ca membru. Este pentru prima dată când un român a fost ales într-un for științific internațional.

1937 – moare compozitorul american George Gershwin.

12 iulie

1797 – a murit, la București, Ienăchiță Văcărescu, poet, filolog, istoric român.

1882 – s-a născut matematicianul român Traian Lalescu. El a fost unul dintre fondatorii teoriei ecuațiilor integrale, autor al primei lucrări sintetice importante în acest domeniu din literatura științifică universală.

13 iulie

1953 – s-a născut compozitoarea română Violeta Dinescu. Artista, care azi trăiește în Germania, a cucerit lumea internațională a muzicii când avea doar de 26 de ani, cu piesa intitulată Anna Perenna, compusă de ea la numai 22 de ani. Violeta Dinescu este una dintre cele mai renumite compozitoare din lume și este membră a Ligii Internaționale a Compozitoarelor.

14 iulie

1789 – căderea Bastiliei; sărbătoarea națională a Franței.

1849 – la Seghedin, Kossuth Lajos și Nicolae Bălcescu au semnat tratatul de împăcuire dintre poporul maghiar și cel român.

1967 – moare Tudor Arghezi, unul dintre cei mai mari poeți români, prozator de mare talent, pamfletar incisiv, autor de literatură pentru copii, maestru desăvârșit al tabletei, pe care o impune ca gen literar, dramaturg și eseist.

15 iulie

1606 – s-a născut pictorul olandez Rembrandt.

1958 – la București a apărut revista „Luceafărul”, organ al Uniunii Scriitorilor. Este o publicație care se adresează în special tinerilor care s-au afirmat sau care doresc să se afirme.

Prezidiul Autoguvernării pe Țară solicită ajutor guvernamental atât Ungariei cât și României

Forul de conducere al Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria și-a ținut ședința din luna iunie în deplasare, răspunzând invitației Autoguvernării Românești din Leucușhaz. La începutul reuniunii, președintele Traian Cresta a primit împuternicirea să facă demersuri la departamentul Ministerului Justiției, condus de Hende Csaba, apelând la Fondul de Intervenție al acestuia.

Prezidiul AȚRU în fiecare vară organizează cursuri de perfecționare pentru deputații locali ai reprezentanțelor românești. În anul acesta cursurile se vor organiza – ca și pînă acum – în România, și se prevede ca acestea să aibă loc în luna septembrie. Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria s-a atașat inițiativei conform căreia, cele 13 reprezentanțe minoritare din țară să formeze un birou parlamentar al minorităților, care ar funcționa ca un for consultativ pînă în momentul alegerii primilor deputați ai naționalităților în Parlamentul de la Budapesta. Cele 13 autoguvernări minoritare pe țară vor înainta un dosar comun spre administrația Programului Széchenyi, în vederea obținerii fondurilor pentru construirea unei rețele informative comune, la aceasta ar fi

structură a interiorului de sediu, care de acum înainte va cuprinde și o sală de conferințe mai spațioasă. Imobilizarea acesteia necesită cca. 2 milioane de forinți, iar în scopul obținerii acestor bani, președintele Traian Cresta a primit împuternicirea să facă demersuri la departamentul Ministerului Justiției, condus de Hende Csaba, apelând la Fondul de Intervenție al acestuia.

Un cititor fidel al „Foi...”

conectate autoguvernărilor locale și cele pe țară.

În continuare, la solicitarea guvernului țării noastre, AȚRU a înaintat propunerile de mai jos pentru următoarea ședință a comisiei interguvernamentale româno-maghiare, care previzibil se va întruni la începutul acestui luni:

– Guvernul Maghiar să contribuie la reconstruirea totală a Școlii Românești din Bătania, cu o sumă de 100 milioane de forinți,

– Guvernul Român să asigure materiale instructiv-educative pentru școlile din Ungaria în care se predă limba română,

– Guvernul Maghiar să finanțeze cu 130 milioane de forinți renovarea Capelei Ortodoxe Române din Budapesta și cu 20 milioane reconstrucția parohiei bisericii ortodoxe române din Veched. La acest capitol este solicitat un ajutor material pe măsură și din partea Guvernului României.

În scopul înlesnirii relațiilor comunităților românești din Ungaria cu țara-mamă, AȚRU a mai propus deschiderea unui punct de trecere de frontieră la Leta-Mare și ridicarea limitei de 3,5 tone a traficului de marfă, desfășurat la Bătania-Turnu și Micherechi-Salonta, ne-a informat șeful oficiului AȚRU, Tiberiu Iuhás.

Ștefan Crăsta

Sprijin pentru cooperarea transfrontalieră

Uniunea Europeană a semnat în săptămîna 11–15 iunie două contracte în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră România–Ungaria 1999, în valoare totală de

peste 2,35 milioane euro. Obiectivele celor două contracte sînt reabilitarea unei secțiuni de 10 km de drum la granița României cu Ungaria care leagă Timișoara de Cenad, valoarea contractului fiind de peste 1,1 euro și instalarea unui sistem radar pentru prevenirea inundațiilor din bazinul râului Tisa – contract în valoare de peste 1,5 milioane euro. Primul proiect va fi continuat în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră România–Ungaria 2000, prin care Uniunea Europeană va aloca 1 milion euro pentru lucrări de modernizare a punctului de frontieră Cenad–Kiszombor.

Poșta redacției

Mesaj domnului Podaru

Și eu „Am citit că...” Ion Podaru inaugurează o nouă rubrică în paginile „Foi...”. Se pare că seamănă cu o rubrică mai veche de acest gen. Nu poți să nu-ți pară bine de o nouă apariție sau o revenire la vatră. La vatra casei de odinioară se adunau oamenii să pună țara la cale și-apoi, chiar dacă vatra a fost dată afară din casă, omul are nevoie de cuvinte frumoase și înțelepte. Dați-i bătaie, domnule Ion Podaru, cititorii vă așteaptă povețele scrise „în viu grai”.

Un cititor fidel al „Foi...”

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Malul Ierului cu biserica română ortodoxă din Bătania (Fotografie de Vasile Gurzău)

O fundație uitată

Se încearcă revigorarea Fundației pentru
Cultura Română din Ungaria

Fundația sus-numită s-a înființat la inițiativa Uniunii Românilor din Ungaria, pe la sfârșitul anului 1991. Singura organizație românească pe țară din acea vreme a contribuit cu un capital de un milion de forinți, acordând cea mai însemnată sumă dintre numeroșii membri fondatori: Centrul Național al Uniunii Agrariene, Liceul Nicolae Bălcescu din Giula, Autogovernarea orașului Bătaia, a comunelor Bedeu, Aletea, Chitighaz, Săcal, Apateu, Leta Mare, Cenadul Unguresc, Micherechi, Otlaca-Pustă, Jaca și Veherd. La pornirea fundației au mai contribuit următoarele organizații: Clubul Românesc din Giula și Asociația Culturală a Românilor din Seghedin, precum și persoane fizice: Florea Olteanu, Ștefan Oroian și Gheorghe Petrușan. Mulțumită contribuțiilor acestora acum 10 ani, în total s-a adunat suma de 1.273.000 de forinți, capital de bază al Fundației pentru Cultura Română din Ungaria.

Fondatorii au stabilit și componența unui curatoriu de 7 persoane: Elena Csobai (Bichișciaba), Mihai Cozma (Seghedin), Marius Maghiaru (Budapesta), Ioan Mîndruțau (Gödöllő), dr. Ioan Papp (Debrețin) și dr. Gheorghe Santău (Giula) ca membrii și dr. Gheorghe Roateș, medic pediatru din Szolnok ca președinte al fundației. Conform statutului, curatorii trebuia să se întrunească anual de două ori, pentru a decide asupra sprijinului material acordat unor inițiative și activități care servesc interesele comunității românești din Ungaria. Poate schimbările organizatorice (vezi: trecerea la sistemul de autogovernare a micșorat radical ponderea sferei culturale), ori motive personale au făcut ca această fundație să nu desfășoare nici o activitate mai în-

semnată timp de aproape un deceniu.

Pentru a pune capăt acestei situații nefericite și pentru că președintele curatorului între timp și-a înaintat demisia, prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a convocat adunarea generală a membrilor fondatori pe 29 iunie 2001. La întrunire au participat din cei 20 de fondatori 16. Aceștia au hotărât în unanimitate unele modificări în statutul fundației, dintre care cele mai importante sînt următoarele:

Fiindcă la ora actuală capitalul a crescut la cca. 1,6 milioane de forinți, din acesta 1,5 milioane rămîn neatînse, iar la acordarea diferitelor ajutoare va servi dobînda capitalului și alte eventuale venituri.

Pentru a mări eficiența funcționării curatorului, numărul de componenți a acestuia va fi micșorat de la 7 la 3, membrii și președintele fiind schimbați. În urma deciziei celor 16, de acum înainte președintele Fundației pentru Cultura Română din Ungaria va fi dr. Gheorghe Petrușan (Seghedin), iar cei doi membrii dr. Gheorghe Ruja (Giula) și Maria Gurzău Czeglédi (Giula). Pînă ce fundația se va gospodări dintr-o sumă mai modestă, membrii curatorului nu vor primi nici o indemnizație pentru munca desfășurată.

Hotărîrea de modificare a statutului adunării generale va intra în vigoare în urma aprobării tribunalului la care mai este nevoie și de acordul acelor 4 membri fondatori (Centrul Național al Uniunii Agrariene, Autogovernările din Chitighaz și Micherechi, respectiv Ștefan Oroian), care n-au fost prezenți la adunarea generală. Pentru obținerea acordului acestora va face demersuri prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

Ștefan Crâsta

Interes scăzut față de o problemă arzătoare

„V-am invitat aici deoarece credem că pentru românii din Ungaria acum s-a ivit o posibilitate de care neapărat trebuie să ne folosim: avem șansa să introducem în școlile noastre acele valori, cunoștințe, care ar putea contribui la stoparea sau încetinirea procesului de asimilare” – a motivat invitația la conferința de învățămînt, de sîmbătă trecută, de la Giula, dr. Maria Berényi, directorul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria. Organizatorii au invitat la întrunirea din ultima zi a lunii iunie toți profesorii și responsabili care pot fi interesați de introducerea în toamnă, în școlile noastre, a noii programe-cadru de învățămînt.

Poate începutul vacanței de vară a fost cauza pentru care această inițiativă nu a primit atenția cuvenită din partea celor invitați. De la școlile unde se predă româna și-au făcut apariția doar cîte o profesoară din Micherechi, Chitighaz și Otlaca-Pustă, respectiv patru profesoare de la școala și liceul românesc din Giula. Din partea Autogovernării Românești pe Țară sau a Ministerului de Învățămînt nu a fost prezent nici un responsabil, Institutul OKSZI fiind reprezentat de doamna Rodica Müller, iar Oficiul pentru Minorități de către referentul pentru români Ștefan Frățean.

Și prin această inițiativă, cum s-a accentuat la fața locului de mai multe ori, Institutul de Cercetări doarește să dea o mîna de ajutor învățătorilor și profesorilor români, care din toamnă vor trebui să predea pe baza noilor programe. Cercetătorii au fost invitați, și au participat și pînă acum, la orele de română sau la diferitele cursuri de la școlile noastre, pentru a „povesti” copiilor despre tradițiile, obiceiurile, istoria comunității din care fac parte. Unul dintre noile obiecte de studiu va fi *cultura și civilizația română* pentru care, pînă la ora actuală, nu s-a editat nici un fel de manual. Profesorii se pot pregăti din publicațiile apărute sub îngrijirea Institutului, unde au apărut rezultatele cercetărilor din diferite domenii: istorie, etnografie, limbă, etc.

La întrevvedere de la Giula, cercetătoarele Emilia Martin, Ana Borbély, Mihaela Bucin, Maria Gur-

zău Ceglédi și Maria Berényi au prezentat cîteva din acele probleme cu care profesorii se vor confrunta odată cu aplicarea programei-cadru. Printre acestea se numără cunoașterea istoriei locale, a obiceiurilor legate de cele mai importante momente din viața oamenilor, particularitățile etnice, atragerea copiilor la munca de cercetare, problema grai – limba literară, etc.

Poate prea puțin s-a accentuat și la această întrunire că, pe lîngă manuale și diferite cărți ajutoare, un rol cheie îl are profesorul. Rareori se găsesc manuale care pot fi considerate bune din toate punctele de vedere, însă persoana profesorului – și e vorba de pedagogul pregătit și conștiincios – poate obține mari succese și în învățămîntul minoritar. Despre introducerea la liceu a noului obiect de studiu a vorbit profesoara Maria Gurzău, care a accentuat că planul nu s-a făcut pe bază cronologică, ci pe tematică. Cele auzite ne-au făcut să sperăm că elevii de la Bălcescu, din toamnă își vor putea cu adevărat însuși cunoștințe de cultură și civilizație românească. (Despre acest subiect puteți citi și în pagina a 10-a a acestui număr.)

La capitolul discuții, bineînțeles, s-a ivit și problema lipsei manualelor școlare, dar, conform promisiunilor, Institutul de Cercetări va scoate anul viitor un volum care va cuprinde informații referitoare la cultura și istoria românilor din Ungaria. Cum se vor preda pînă atunci aceste subiecte? Rămîne la liberă alegere a fiecărui profesor.

Eva Iova

Micherechenii pe scena din Seghedin

În perioada 6–8 iulie, Centrul Cultural Bartók Béla din Seghedin organizează a II-a ediție a Festivalului național de dansuri populare „Martin György” în orașul de pe Tisa. Printre invitați se află și Echipa păstrătorilor de tradiții „Gheorghe

Nistor” din Micherechi. Festivitatea de deschidere a manifestării va avea loc în piața Dugovics, vineri, la ora 18.00 Spectacolele folclorice vor avea loc la Teatrul Național. Micherechenii vor evolua pe scenă sîmbătă, 7 iulie, de la ora 16.00.

Scrisoarea celor 13 președinți

Președinții reprezentanțelor pe țară ale minorităților din Ungaria au trimis săptămîna trecută o scrisoare ministrului de externe *Martonyi János*, cerînd inițierea unei întâlniri cu șeful diplomației ungare.

Conducătorii naționalităților ar dori ca reprezentarea autoguvernărilor la protocolurile de stat și, în special, în relațiile bilaterale

internaționale să fie reglementată și unitară. Președinții minorităților au semnalat că doresc să discute cu ministrul de externe și despre controversata lege a statutului pentru maghiari, despre efectul pe care aceasta îl va exercita asupra naționalităților din Ungaria în momentul cînd va fi pusă în aplicare.

I. K.

Noi încercări pentru reprezentanța minorităților în Parlament

În situația actuală a accelerării campaniei electorale, nu strică să vorbim și despre problemele noastre, ale minorităților, de data aceasta sub aspectul reprezentativității în Parlament. Am subliniat de mai multe ori, că acest drept, chiar și în baza legislației în vigoare, este recunoscut de toată lumea. S-a scris, s-a declarat – e adevărat, doar cu ocazii festive acest lucru de atîtea ori, numai că, în realitate, pînă acum nu s-a făcut nimic. Singura personalitate, fără însă a avea competența necesară a fost și – prin realegerea domniei sale în calitate de ombudsman al minorităților din Ungaria pentru un nou ciclu de șase ani – ne rămîne a fi *Kaltenbach Jenő*, cel care, deja de cîteva ori, a propus modificarea, în acest sens, a Constituției, a Legii Electorale și a celei pentru minorități.

Am aflat cu satisfacție vestea realegerii d-lui *Kaltenbach*. Sînt sigur că și cititorii Foii Românești vor accepta, să-i adresez, de data aceasta, sincere și călduroase felicitări și urări de noi succese în activitatea sa, soldată, pînă acum, doar cu niște încercări promițătoare. Speranța ne rămîne în continuare, dar știm sigur de pe acum, că nici în noul ciclu parlamentar (2002–2006), nu va fi chip de schimbare. Deci, nu, pentru încă cinci ani!

Cred că asta i-a determinat pe romii să încerce intrarea în Parlament pe bază de partid. În acest scop, e în curs de formare un nou partid, cel al romilor din

Ungaria. Ei, poate, au și șanse, sînt mult mai numeroși decît noi, ceilalți minoritari.

N-aș vrea să fiu dezgustat, mai degrabă răutăcios, mai ales față de impotența netalementei linii de conducere actuală, hotărîntă deja și pe termen lung. Salvarea posibilă pentru noi ar putea s-o aducă revenirea la putere a curentului în prezent încă în opoziție. Fără să intru în detalii, șansele lui sînt serioase. Asta ar putea să determine o situație nouă și pentru naționalități, alegînd în viitorul Parlament deputați capabili pentru modificarea Constituției, în urma căreia adunarea națională a Ungariei va putea să se transforme într-un Parlament cu două camere.

Treaba nu e necunoscută, se bazează pe tradiții istorice. Vă reamintesc numai că în Ungaria, între 1608–1944 activitatea legislativă a îndeplinit-o un Parlament cu două camere. Vedeți, deci, nu e vorba de o perioadă oarecare, perioadă ocazională, de tranzit, ci despre restabilirea a ceva care timp de 350 de ani a funcționat cu succes în interesul forțelor sociale fără de partid din Ungaria. E timpul ca, după o perioadă de pauză forțată de mai bine 55 de ani, aceste forțe să fie repuse în drepturile lor legale și egale, să fie restabilit în Ungaria Parlamentul cu două camere.

Cum? E simplu, exemplul și modelul ni-l oferă Legea XXII din 1926 privind așa-numita cameră superioară, regim în care ca-

mera inferioară reunea reprezentanții partidelor, iar majoritatea camerei superioare era compusă din deputații forțelor sociale, civile, a unor mari grupări (camere de comerț și meserii, societăți, universități, academii, biserici, autoguvernări, etc.), din specialiști, savanți și oameni de cultură de renume. În situația actuală de confruntare dură dintre partide, alegătorul, poate, are mai puțină încredere în ele. După unele aprecieri demne de încredere, la ora actuală 50% afirmă că se vor abține la alegerile din 2002.

Tocmai pentru asta, reinstalarea camerei superioare ar putea să pună capăt dependenței de partide a Parlamentului, aducînd țara în starea compatibilității cu Uniunea Europeană.

Întrebîndu-mă dacă merită sau nu în situația disperării actuale, a noastre, a naționalităților din Ungaria, adaug imediat: da! Cred că merită atenție orice încercare care poate să trezească, nu peste mult timp să și combată, să distrugă rezistența înverșunată față de aceste naționalități, în sensul împiedicării lor de a intra, în mod legitim, în Parlament.

Dacă vi se pare că sînt singurul cu asemenea idei, vă înșelați. Există deja un întreg curent susținător al acestei tendințe, care, numai în județul Bichiș, a adunat pînă acum cîteva zeci de mii de semnături de susținere. De aceea, repet, răspunsul meu este: da!

Al. Ardelean

Sprijin bugetar substanțial primăriei din Săcal

La Ministerul Justiției s-a decis săptămîna trecută asigurarea unui fond de 3,979 milioane de forinți Primăriei din Săcal. Subvenția de intervenție a fost acordată pentru achitarea împrumu-

turilor bancare pe care le-a făcut Autoguvernarea din Săcal în toamna anului trecut pentru terminarea lucrărilor de renovare de la școala generală din localitate.

-ștf-

Viena – Budapesta – Arad, în mai puțin de 6 ore

La Arad a avut loc recent o întâlnire a responsabililor Căilor Ferate din România, Austria și Ungaria. Printre altele s-a discutat despre momentul în care va circula primul tren de mare viteză pe ruta Viena-Budapesta-Arad, distanță care va putea fi parcursă cu acest tren în mai puțin de șase ore.

Nu s-a luat o decizie fi-

nală în acest sens, dar există deja infrastructura, inclusiv în România, de la Curtici la Arad, pentru ca trenul să poată circula. Trenul de mare viteză între Viena și Arad înseamnă de fapt acceptarea României de către Europa și este considerat unul dintre principalii pași ai integrării în Uniunea Europeană.

I. K.

Succesul regizorului Cornel Mîndruțau la Sankt-Petersburg

La începutul săptămînii, agenția de știri MTI a informat publicul din Ungaria despre mai multe noi succese internaționale ale filmului maghiar. Printre acestea este remarcat și tînărul regizor budapestan *Cornel Mîndruțau*, care, cu filmul intitulat „Afta”, a cucerit diploma specială a juriului, la Festivalul „Message to Man” de la Sankt-Petersburg. Regizorul *Cornel Mîndruțau* este nepotul răposatului părinte *Cornel Mîndruțau* de la Jața și a intrat în elita lumii filmului maghiar cu creația „Nu mai am nici un dor” („Nincsen nekem vágyam semmi”). Anul trecut cu această peliculă a cîștigat concursul

la categoria de debut regizoral a Festivalului Maghiar de Film 2000.

Ștefan Crăsta

Tîrgul meșterilor populari

La Muzeul Satului din București s-a deschis sîmbătă, 30 iunie, Tîrgul meșterilor populari, manifestare tradițională care îmbină utilul cu plăcutul, comercialul cu esteticul. Aer curat, căsuțe frumoase, dar și posibilitatea cumpărării de obiecte noi pentru casă. Pentru cei care au avut posibilitatea de a merge la mai multe tîrguri, din diferite orașe, fiecare nouă

ediție este în mod ciudat una și aceeași pentru că marea majoritate a artiștilor participă ca într-un mare turneu la majoritatea tîrgurilor. Obiectele de vînzare nu sînt extraordinar de scumpe. Halbele de Corund costă 50.000 de lei, rochiile de in cu broderii de la 850.000 în sus, oalele de la 40.000 în sus. Icoanele pe sticlă costă și 300.000 (cele mici), dar și

350 de dolari. Pentru cumpărătorii români, astfel de tîrguri sînt mult mai convenabile decît magazinele specializate, unde prețurile sînt mari.

Peste două săptămîni, tot la Muzeul Satului, va începe a VIII-a ediție a taberei de creație pentru copii „Vara pe uliță”, unde aceștia vor fi îndrumați de meșteri populari.

(Rador)

Elita comunității noastre a rămas din nou zăpăcită. Încurcătura a fost provocată de refuzul liderilor Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria de a răspunde invitației ministrului de externe al României, domnul *Mircea Geoană*, de a efectua o vizită oficială la București. Din moment ce conducătorii autogovernării resping a doua oară invitația unui guvern român, ei continuă să rămână datori cu o explicație concludentă, obligație elementară față de opinia publică. Obligație față de românii din Ungaria, în primul rând, deoarece celor de la AȚRU le place să declare că sînt reprezentanții „legitimi” ai comunității, fapt care nu a fost pus la îndoială de nimeni.

Autoritatea morală

(De altfel, ar fi bine să știm, cine a adus din partea acestui organ de conducere mult discutata decizie, deoarece invitația, care datează din aprilie anul curent, nu a fost înaintată Prezidiului pentru o luare de poziție.) Un lucru este să fii legitim și altul să fii capabil de a te *legitima*. Prima noțiune aparține sferei legislative, a doua faptei, competenței profesionale, capacității de a face față.

Respingerea invitației poate fi, și este, comentată în multe feluri; trei sînt însă relevante și aduse în discuție de către cititori: 1. nu cunosc normele diplomației și nu știu cum să se

comporte; 2. nu au de gînd să întrețină relații oficiale cu Guvernul României; 3. nu au idei, nu cunosc limbajul diplomației și, deci, nu sînt capabili să poarte un dialog cu reprezentanții statului român. Nimeni nu știe dacă AȚRU are vreo idee cu privire la acest domeniu foarte important și, în unele privințe, destul de delicat. Cert este însă că lumea înclină spre ultima alternativă, din moment ce lucrurile „nu merg” nici în alte domenii, AȚRU tîrșindu-se la periferia vieții noastre publice. Este tot mai evident că, conducerea AȚRU nu e capabilă să facă față, devenind un factor negli-

jabil. Nu puțini sînt cei care afirmă că ar fi mai bine dacă autogovernarea „pe țară” nici nu ar exista, deoarece, dînd dovadă de lipsă de competență și competitivitate profesională, a devenit un fel de balast al comunității noastre, care ne compromite și împiedică desfășurarea unei activități demne de menirea unui organ obștesc reprezentativ. Într-adevăr, ce prestigiu, ce autoritate morală mai poate avea un asemenea organism de conducere?

Mai intervin și alte considerații, probabil, dar este, cred, o idee confuză să se țină la un organism bleg în

detrimentul unei comunități. Interesele românilor din Ungaria nu sînt identice cu ale unor oameni care s-au angajat din interese strict personale la un lucru la care nu se pricep. Excepența Sa Petru Cordoș, ambasadorul României la Budapesta, a făcut mult pentru comunitatea noastră, tocmai de aceea vizita unei delegații a românilor de aici nu trebuia din nou amînată, căci avem instituții ale căror reprezentanți sînt capabili să susțină în mod autentic interesele politice și culturale ale comunității noastre. Ce se va întîmpla dacă președintele AȚRU și colaboratorii săi nici în toamnă nu vor avea timp să răspundă invitației în discuție?

Gh. Petrușan

Povestea regelui Matei Corvinul

Dintre legendele legate de persoana regelui Matei Corvinul auzim și astăzi foarte des aceea, în care se relatează cazul regelui cu fata înțeleaptă. În această poveste, regele Matei a dat fetei o sarcină interesantă, greu de îndeplinit: să vină la el și să nu vină, să-i aducă ceva și să nu-i aducă. Fata deșteaptă, disperată la început, spre mirarea regelui a rezolvat pînă la urmă sarcina primită.

Această poveste, această legendă despre marele rege al Ungariei mi-a venit în minte când am aflat că parohia românească din Budapesta, condusă de modesta mea persoană, în acest an va primi 4 milioane de forinți pentru renovarea clădirii și a capelei. Față de anul trecut, când nu am primit din partea statului maghiar nici un ban, putem vorbi de o schimbare în sens pozitiv.

Însă, față de anii trecuți, când, în 1998, am primit 10 milioane, iar în 1999, 9 milioane de forinți, situația este ceva mai tristă. Iar în fine, față de starea actuală a capelei românești din strada Holló, această sumă, pot să afirm categoric, aproape că nu reprezintă nici un fel de ajutor.

În anul 1997, când s-au făcut primele planuri ale renovării generale, s-a calculat un buget de 97 milioane de forinți. În 1998, când lucrările de renovare s-au început, am crezut că dacă subvenția primită anual de la statul maghiar nu va crește, totuși, în timp de zece ani vom ajunge la terminarea lucrărilor. Anul trecut a fost șocant să auzim că nu ni se acordă pentru capela din Budapesta nici un ajutor. Totuși, am avut măcar speranța că în acest an vom primi o sumă mai serioasă. De la

Secretariatul Cultelor (Egyházi Kapcsolatok Titkársága) condus de subsecretarul de stat *Semjén Zsolt* am avut promisiunea că, în 2001, vom primi o sumă mai serioasă (10 milioane), la care se va adăuga o altă sumă de aceeași mărime de la Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice. Fiind naivi, am început să facem noi calcule, ajungînd la concluzia că din 20 de milioane nu numai acoperișul clădirii se poate repara, dar putem termina în mare parte și renovarea capelei.

Din păcate însă, aceste calcule astăzi nu mai sînt valabile. Din 4 milioane – eventual 8 milioane de forinți, dacă și Oficiul Minorităților Naționale și Etnice se va ține de cuvînt – vom putea continua repararea acoperișului. Un singur semn vizibil al lucră-

lor va fi dispariția acelor piloni, acelor stâlpi care, sprijinind tavanul de deasupra altarului, deranjează în mare măsură serviciul divin. Dar pentru alte îmbunătățiri deocamdată nu avem șanse.

Deci, în acest an subvenția primită din partea statului maghiar se aseamănă cu cadoul fetei înțelepte din povestea cu regele Matei Corvinul. Fata înțeleaptă a adus regelui și nu a adus, iar noi, credincioșii din Budapesta am primit și nu am primit. Sau, din punctul de vedere al statului, ei ne-au dat și nu ne-au dat. Care ar fi motivul acestei atitudini, că ni se oferă o sumă nu prea mare, dar totuși serioasă pentru continuarea lucrărilor, după care nici jumătate din suma promisă nu ni se dă, nu știu.

Nu vreau să scriu că această subvenție este mai mult umiltoare decât folositoare, căci știu, multe parohii românești din Ungaria s-ar bucura dacă măcar o dată ar primi un asemenea ajutor pentru renovări, din care ar și putea rezolva majoritatea problemelor. Iar, pe de altă parte mă tem că, dacă aș critica mai aspru împărțirea banilor pentru renovarea clădirilor bisericesti (vezi nr. 66/2001 al Mo-

nitorului Oficial) în anul viitor mă pot trezi cu surpriza anului trecut, când, din motive până azi neclare, nu s-a dat nici un forint parohiei din Budapesta.

Acelei parohii, care aproape de zece ani trăiește cu speranța că în anul următor se va schimba în mod radical starea deplorabilă a capelei și a clădirii ei. Contribuția credincioșilor abia acoperă cheltuielile menținerii situației actuale, de la ei nu se poate aștepta adunarea unei sume de 150 milioane de forinți, care ar acoperi renovarea integrală a clădirii. Cum de fapt, la ora actuală, când în Ungaria veniturile personale ale oamenilor nu sînt atât de mari, o investiție de dimensiunea clădirii din strada Holló se poate finanța numai cu ajutorul statului. Nici nu pot să închei această scriere altfel, decît cu exprimarea repetată a speranței noastre că în viitor ambele țări, atât Ungaria cît și România vor lua în serios faptul că de acum încolo renovarea capelei ortodoxe române din Budapesta se poate amîna numai cu riscul prăbușirii totale a clădirii. Și sper, că în viitor vom auzi povești mai frumoase decît cea a regelui Matei Corvinul și a fetei înțelepte.

Marius Maghiaru paroh

Un milion pentru catehizarea ortodoxă a copiilor români

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria a primit în acest an 1 milion 31 de mii de forinți pentru acoperirea cheltuielilor organizării și susținerii cursurilor de catehizare a copiilor de religie ortodoxă de vîrstă școlară. Suma, asigurată din bugetul de stat, se acordă pe baza numărului

grupelor și copiilor prezenți pentru aceste cursuri.

În anul 2001, Episcopia cu sediul la Giula a solicitat subvenție pentru catehizarea a 234 de copii, încadrați în 21 de grupe de studiu. Sprijinul bănesc asigurat pe această cale este dublu față de suma – 506 mii de forinți – pri-

mită de biserica română în anul 2000. Subvenția acordată pentru ajutorarea activităților preoților de la școlile românești întregeste suma totală de 20,791 de milioane de forinți, acordată din bugetul statului maghiar Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria pe anul 2001.

- ștf -

„Și El a dat pe unii... păstori și învățători...”

Adeseori auzim de la oameni: „Eu cred în Dumnezeu; mă consider om bun și credincios, dar nu am nevoie de biserică, de o instituție care să-mi spună ce să fac”. După învățăturile Bibliei, această opinie se consideră ca o idee greșită. După ce am acceptat moartea lui Isus Cristos pentru păcatele noastre și ne-am dăruit viața în mâna Lui, fiecare dintre noi avem nevoie de instrucții și de o comunitate care ne întărește credința, este alături de noi atât în necazuri, cât și în bucurii, se roagă și postește pentru noi. Bineînțeles, după cum nici o comunitate nu poate funcționa fără conducător, nici biserica nu poate trăi mult timp fără pastor, om al Domnului. În Epistola lui Pavel către Efeseni, capitolul 4, versetul 11 spune:

Noul pastor Vasile Bodiș

cu fratele Vasile Bodiș din Oradea. Vasile Bodiș a venit în Ungaria cu mulți ani în urmă și a slujit timp de 9 ani în Biserica Baptistă din Kisvárd. După mai multe vizite făcute la Chitighaz, membrii bisericii respective l-au invitat ca pastor în co-

celorlalte confesiuni locale, bisericilor din această regiune și de credincioșii locali, dar cel mai important a fost că am putut simți prezența lui Dumnezeu.

Serviciul divin a fost deschis cu salutul și rugăciunea fratelui Szlovák Tibor, pastorul Bisericii Baptiste din Giula, președinte al Comunității Baptiste din regiunea Crișurilor. După o cântare comună cuvântul divin a fost rostit de fratele Mészáros Kornél, secretarul general al Cultului Baptist din Ungaria, având la baza predicii Evanghelia după Ioan capitolul 10, versetele 1-10.

„...cine intră pe ușă, este păstorul oilor...”

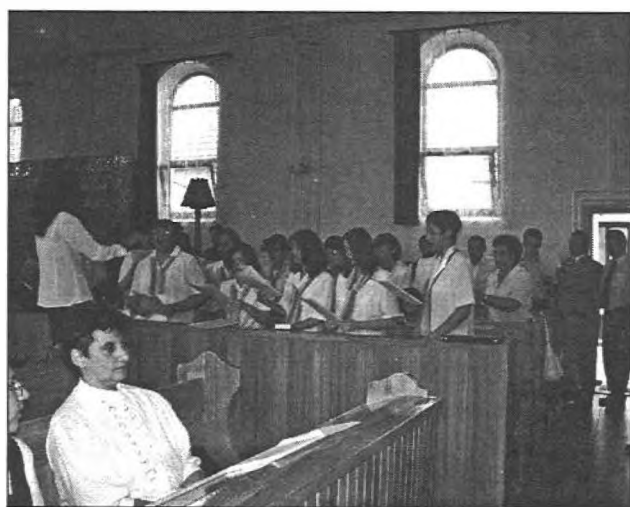
...oile aud glasul lui; el își cheamă oile pe nume...

...merge înaintea lor; și oile merg după el, pentru că îi cunosc glasul...”

Fratele Mészáros ne-a atras atenția la faptul că oile sînt în mare pericol fără conducerea bunului păstor, iar păstorul cel bun intră la oi prin ușă, prin Isus Cristos: „Eu sînt ușă. Dacă intră cineva prin Mine, va fi mîntuit; va intra și va ieși, și va găsi pășune.” (Ioan 10:9) Păstorul nou nu a fost ales de oameni, pentru că a venit prin ușă, prin Domnul nostru Isus Cristos. Dumnezeu îl călăuzește și îi dă putere și înțelepciune, dar are nevoie și de sprijinul credincioșilor. Pastorul trebuie să vorbească în așa fel ca prin El alții să audă glasul lui Cristos. Dumnezeu a trimis noul pastor pentru ca biserica să nu mai ducă lipsă de nimic, ci să aibă o viață din belșug: „Domnul este Păstorul meu: nu voi duce lipsă de nimic.” (Psalmii 23:1) Această viață din belșug trebuie să se descopere și înaintea oamenilor din jur, trebuie să se reverse iubirea și evanghelia peste ei.

După acest îndemn s-a desfășurat instalarea, legalizarea relației pastorului și a bisericii în cadrul cultului baptist. S-au citit sarcinile reciproce ale pastorului și ale membrilor bisericii.

Cu un an în urmă și-a luat rămas bun de la această biserică fratele Csizsár István, care acum a predat

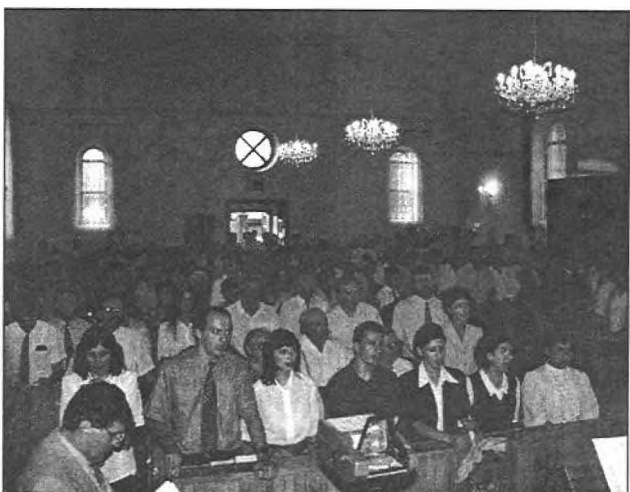
misiunea fratelui Bodiș, iar după preluarea simbolică a acesteia, noul pastor și-a rostit predica de instalare. Cuvintele lui au început cu un verset din I Corinteni 11:1.

„Călcați pe urmele mele, întrucît și eu calc pe urmele lui Cristos.”

— Nu am venit să aduc poadoabă, vreau doar și eu să îl urmez pe Domnul Isus. Vreau să fiu totul pentru toți, ca să câștig cît mai mulți pentru Cristos. Am nevoie să stați alături de mine în momentele critice, ca să primim fiecare dintre noi putere de la Dumnezeu. Vă îndemn ca să cunoaștem pe Cristos împreună în smerenie și în umilință, ajungînd astfel în Gloria Lui veșnică.

din partea mai multor pastori din regiune și credincioși. În numele bisericii primitoare a spus cîteva cuvinte de îmbărbătare presbiterul Gheorghe Șipoș și pastorul pensionar Dumitru Rus, iar ca pastor al bisericii surori din Micherechi, Daniel Burtic. Au fost prezenți reprezentanții organizațiilor civice din Chitighaz, Bencze László, viceprimarul autogovernării locale și Alexandru Finna, președintele Autogovernării Minoritare Române, tot din Chitighaz.

După răspunsul fratelui Bodiș la salutarile auzite, presbiterul bisericii, fratele Ștefan Cioca, a cerut binecuvîntarea Sfîntului Dumnezeu peste biserică și peste noul pastor prin rugăciune. Serviciul divin s-a terminat printr-o cântare comună,

Pe lîngă salutul corului și fanfarei au adresat cuvinte de salut și oaspeții de onoare. Primele cuvinte au fost rostite din partea reprezentantului Bisericii Catolice din Chitighaz Lengyel Antal, pastorului Bisericii Pentecostale din Chitighaz Makovei János și un salut indirect din partea Bisericii Reformate și Evanghelice. Pastorul Vasile Bodiș a primit îndemnuri și

cîntare care a unit cel puțin pentru acest timp petrecut împreună toți oaspeții și localnicii: Sfînt e legămîntul pe care l-am încheiat...

Dorim din toată inima ca acest legămînt și toată misiunea bisericii din Chitighaz să fie și să rămînă pentru totdeauna încredințată în mâna Domnului nostru Isus Cristos.

Rita Ruja

Familia Bodiș

„Și El a dat pe unii apostoli; pe alții, prooroci; pe alții, evangheliști; pe alții, păstori și învățători...”

După ce timp de un an Biserica Baptistă din Chitighaz nu a avut un pastor propriu, Dumnezeu a avut grijă de ei și i-a binecuvîntat

munitatea lor. În sfîrșit, fratele a acceptat această invitație, iar instalarea noului pastor a avut loc la 30 iunie 2001, în Biserica Baptistă din Chitighaz.

Serviciul divin a început după-masă, la ora 17.00. Clădirea bisericii a fost plină de musafiri, reprezentanți ai organizațiilor civice,

Fratele Mészáros Kornél citește documentul de instalare

Etimologic, cuvântul preot înseamnă „bătrîn”. În modul nostru obișnuit de a judeca lucrurile faptul acesta a și dus la asocierea celor două noțiuni, de preot și bătrîn, pînă într-atît încît pe adevăratul preot mulți nu-l concep altfel decît ca fiind un bătrîn peste care au trecut anii zbîrcindu-i obrazul, albindu-i pletele, girbovindu-i trupul. Un astfel de preot în vîrstă și este acela care se bucură de mai multă autoritate, care este mai cu încredere consultat și solicitat, care este mai cu simpatie privit. Ba unii dintre creștini au mers atît de departe încît au identificat preoția cu bătrînețea, făcînd din orice bătrîn un preot.

Să fie oare preoția indisolubil legată de bătrînețe, condiționîndu-se ori și numai întregindu-se una pe alta? Este absolut adevărat că „vîrsta aduce o demnitate, o prestanță sacerdotală, un simț al ritualului” care valorează mult, este adevărat că „preotul în vîrstă are experiență” bogată și o înțelegere deosebită asupra lumii și mizeriilor ei sufletești putînd fi astfel un neîntrecut duhovnic, este adevărat că știința și tactul adevăratului duhovnic progresează pe măsură ce se înmulțesc anii, este adevărat apoi că bătrînii dobîndesc sensibilități religioase pe care nu le-au avut mai înainte, este adevărat în sfîrșit că bătrînii fiind mai apropiați de „taina cea mare”, sînt cei mai indicați să învețe pe credincioși despre viața de apoi. Și totuși, vrednicia preoțească nu se poate măsura după vîrstă. Încă „Înțelepciunea lui Solomon” (4, 8-9) nota că „bătrînețile cinstite nu sînt cele aduse de o viață lungă, nici nu le măsori după numărul anilor. Adevărata căruntețe e la om înțelepciunea, iar vîrsta bătrînețelor înseamnă o viață nepurcată”.

În accepțiunea pe care creștinismul o dă preoției, aceasta nu depinde de numărul anilor, ci de vrednicia spirituală a celui ce o poartă. Așa se face că „dintre Apostolii Mîntuitorului, în momentul alegerii lor, nici unul nu avea plete albe, cei mai mulți aveau vîrsta în jurul a treizeci de ani, iar Ioan, cum se știe, era cu mult mai tînăr. În urmă, pentru a osteni în slujba Bisericii, Apostolii n-au rînduit, nicidecum, bărbați împovărați de ani. Spre pildă, Iacob, fratele Domnului, cînd a fost așezat episcop al Ierusalimului, nici nu ajun-

sese la vîrsta de patruzeci de ani. Iar Pavel, în una din scrisorile sale, vorbește de tinerețea lui Timotei, în vremea cînd acesta păstorea Biserica Efesului ca episcop”. „Nimeni să nu disprețuiască tinerețele tale, zicea Apostolul neamurilor, ci te fă pildă credincioșilor cu cuvîntul, cu purtarea, cu dragostea, cu credința, cu curăția...” (I Tim. 4, 12). Așadar preoția, darul ce se împărtășește prin punerea mîinilor arhieresti, nu se leagă de bătrînețe, după cum de asemenea nu s-ar putea spune că se leagă de tinerețe, într-un cuvînt nu e în funcție de vîrsta, ci de virtutea celui a căruia i se dă. Și cum virtutea nu are vîrstă, tot astfel nu are nici preoția.

La drept vorbind a pune problema vîrstei în ceea ce privește preoția e un nonsens. Aici parcă mai mult decît oriunde nici nu există bătrînețe și tinerețe. „Fiecare vîrstă e bătrînă sau tînără privită în ea însăși, după cum o consideri și după cum e realizată de exemplarul avut în vedere”.

Este adevărat totuși că, ținînd seama de o practică îndelungată, Biserica a rînduit o anumită limită de vîrstă sub care nimeni să nu poată fi hirotonit: 25 de ani diaconul, 30 de ani preotul, 30 ori 35 episcopul. Această, desigur, pentru bunul motiv că vîrsta necoaptă împiedică exercitarea unei îndatoriri mai grele, deci și a celei preoțești. Spre a dovedi însă că nu anii sînt aceia care reprezintă criteriul de apreciere a vredniciei cuiva, aceeași Biserica a încredințat cea mai înaltă demnitate preoțească și unor tineri. Cazul tînărului episcop Damas al Magneziei din timpul lui Ignatie Teoforul, al lui Grigore Taumaturgul și al fratelui său Atinodor, al lui Aholie episcopul Antiohiei, al lui Pavel episcopul Alexandriei, al lui Atanasie cel Mare, în vechime, ori al lui Meletie I al Hușilor (1803), Veniamin Costache și al altora, în vremurile mai noi, atestă din plin acest lucru. Tocmai de aceea dispozițiile canonice privitoare la limita de vîrstă

pentru hirotonie nu s-au aplicat niciodată în chip rigid, ci au fost acomodate fiecărui caz în parte.

Spunem că nu vîrsta, ci vrednicia morală este aceea care dă preoției întreaga ei valoare. Într-adevăr, istoria și experiența ne oferă multe exemple de preoți

proeminența idealurilor asupra oricăror deosebiri, prin necesitatea resimțită de toți cei cu mintea clară și cu intențiile cinstite de a conlucra, indiferent de vîrstă, în vederea atingerii țelurilor comune de prosperare și bunăstare.

Lucrul aceste se aplică și

preoției: atît tinerii cît și bătrînii trebuie să fie la fel de prețuiți dacă sînt vrednici, dacă sînt așa cum le-o cere misiunea căreia s-au dedicat. Și nu poate avea nici o scuză preotul tînăr pentru cazul că ar dovedi lipsă de înțelepciune, necumpătate, neînțelegere, după cum la fel nu poate avea nici o scuză preotul bătrîn pentru cazul că ar manifesta indiferență, plictisală, inactivitate. Adevăratul preot trebuie să se comporte totdeauna ca un tînăr plin de înflăcărare, dar și ca un bătrîn cu o bogată experiență de viață ori, cum citim într-o carte de demult, să dovedească „bătrînețe prin blîndețe și bună rînduială”.

Și totuși, căruntețea împrumută aceluia care o poartă ceva în plus. De cînd e lumea, bătrîneții i s-a acordat o cinstire deosebită, socotindu-se că ea ar concentra în sine energii sufletești acumulate pe parcursul unei vieți trăite din belșug. „Bătrînețea este o cunună de cînstă”, observau Proverbele lui Solomon

(16, 31), adăugînd însă îndată: „ea (scil. bătrînețea) se află dacă mergi pe calea dreptății”, voind desigur să spună că și în acest caz, există bătrînețe și bătrînețe. Oricum, conține mult adevăr zicerea că „un sat ce nu are bătrîni trebuie să și-i cumpere”. În acest înțeles s-au și adus binemeritate elogi bătrîneții, întocmindu-se pe tema ei opere a căror faimă este neapusă, cum ar fi bunăoară „De senectute” a lui Cicero. De aceea și în cler preoților bătrîni li s-a acordat din totdeauna multă cinstire și loc de înțaietate. Li îndreptățește la aceasta tot ceea ce am spus mai la început și, mai ales, gîndul gravelor chemări ale lui Dumnezeu care e mai înrădăcinat la ei decît la mezini lor într-un apostolat.

Cinstind bătrînețea se cînstă și mulțimea anilor (Levitic 19, 32), dar mai ales înțelepciunea adunată, tactul dobîndit, dorința și capacitatea de a veni în sprijinul semenilor. Îndemnul Sfîntului Apostol Petru: „tot așa și voi, tinerilor, plecați-vă celor bătrîni” (I Petru 5, 5) tocmai aceasta avea în vedere.

De aceea fără ca să fie condiționată de bătrînețe, preoția celor de vîrstă venerabilă este îndreptățită la deosebită apreciere. Iar dacă vîrstei i se adaugă vrednicia spirituală, avem fericirea de-a cînsti în purtătorii ei pe aceia de care Biserica are totdeauna trebuință.

(Din volumul:

Mitropolit Nicolae Corneanu
„Credință și viață”, Editura Dacia
2001)

Preoție și bătrînețe

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 8 iulie 2001

Apateu	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00 – pr. Ilie Ciocan
Budapesta	– ora 10.00 – pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala	– ora 10.00 – P.S. Sofronie,
Episcopală, Giula	pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Giula mică	– ora 10.00 – pr. Petru Pușcaș
Ciorvaș	– ora 11.00 – pr. Teodor Marc
Crîstor	– ora 10.00 – pr. Alexandru Șereș
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Peterd	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop
Săcal	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău

Programul Adunării

„Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Marți	ora 18.00 – oră de rugăciune

Alina

Amintiri din copilărie

(11)

Într-o zi, pe aproape de Sânt Ilie, se îngrămădiseră, ca mai totdeauna, o mulțime de trebi pe capul mamei: niște sumani să-i scoată din stative, alții să-i nvidească și să înceapă a-i țese din nou, un teanc de sumane croite, nalt pînă-n grindă, așteaptă cusutul, pieptănușii în laț n-avea cine-i ținea de coadă, roata ședea în mijlocul casei și canură toarsă nu era pentru băta-tură! Ș-apoi vorba ceea: Nu ședea că-ți șede norocul. Țevi de făcut la sucală, copil de țiță în albie, pe lîngă alți vro cinci-șase, care așteptau să le faci de mîncare. Treabă era acolo, nu încurcală, și încă se cerea degrabă, căci venea cu fuga iar marocul de Folticeni, care acela este ce este. Și mă scoală mama atunci mai dimineață decît alte dăți, și-mi zice cu toată inima:

– Nică, dragul mamei! Vezi că tată-tău e dus la coasă, căci se scutură ovăzul ceta pe jos, și eu asemenea nu-mi vād capul de trebi. Tu mai lasă drumurile și stăi lîngă mămuca, de-i fă țevi și leagănă copilul, c-apoi și eu ți-oi lua de la Folticeni o pălăriuță cu tăsma ș-o curălușă de cele cu chimeriu, știi cole ca pentru tine!

– Bine, mamă! dar în gîndul meu numai eu ști-am.

Toate ca toatele, dar la cusut și sărăduit sumane, și mai ales la roată, mă întrecam cu fetele cele mari

din tors, și din astă pricină, răutăcioasa de Măriuca Săvucului, care drept să vă spun nu-mi era urîță, făcea adeseori în ciuda mea și-mi bătea din pumni, poreclindu-mă *Ion Torcălău*, cum îi zicea unui țigan din Vână-

D-apoi vara, în zilele de sărbătoare, cu fetele pe cîmpie, pe colnice și mai ales prin luncile și dumbrăvile cele pline de mîndrețe, după cules răchiță de făcut gălbenele, sovârv de

tori. Însă pentru asta tot îmi era dragă și torceam împreună cu dînsa, la umbra nukului lor, cîte o movilă de drugi de canură, de mă săruta mama, cînd i le arătam sara acasă.

Așa ne duceam băieții și fetele unii la alții cu lucru, ca să ne luăm de urît, ceea ce la țară se cheamă șezătoare, și se face mai mult noaptea, lucrînd fiecare al său. Cum torceam eu, de-a mai mare dragul pe întrecute cu Măriuca, și cum sfîrșia fusul roții, așa-mi sfîrșia inima-n mine de dragostea Măriucăi! Martur îmi este Dumnezeu! Și-mi aduc aminte că odată, noaptea, la o clacă de dezghiocat păpușoi, i-am scos Măriucăi un șoarec din sîn, care era s-o bage în boale pe biata copilă, de n-aș fi fost eu acolo.

umplut flori, dumbravnic și sulcină de pus printre străie, cine umbla? Povestea cîntecului:

*Fă-mă, Doamne, val de tei
Și m-aruncă-ntre femei!*

Și scurtă vorbă, unde erau trei, eu eram al patrulea.

Dar cînd auzeam de legănat copilul, nu știu cum îmi venea, căci tocmai pe mine căzuse păcatul să fiu mai mare între frați. Însă ce era să faci, cînd te roagă mama? Dar în ziua aceea, în care mă rugase ea, era un senin de ceriu și așa de frumos și de cald afară, că-ți venea să te scalzi pe uscat ca găinile. Văzînd eu o vreme ca asta, am spărlit-o la baltă cu gînd rău asupra mamei, cît îmi era de

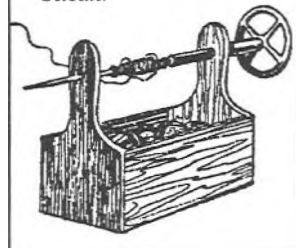
mamă și de necăjită. Ade-văr spun, căci Dumnezeu e deasupra! De la o vreme mama, crezînd că-s prin livadă undeva, iese afară și începe a striga de da duhul dintr-însa:

– *Ioane! Ioane! Ioane!* – și Ion, pace! Văzînd ea că nu dau răspuns de nicăieri, lasă toate în pămînt și se ia după mine la baltă, unde știa că mă duc. Și cînd colo, mă vede tologit cu pielea goală pe nisip, cît mi ți-i gliganul, apoi, în picioare, ținînd la urechi cîte o lespegioară fierbinte de la soare, cu argint printr-însele, și aci sărem într-un picior, aici în celălalt, aci plecam capul în dreapta și la stînga, spuînd cuvintele:

*Auraș, păcurăș,
Scoate apa din urechi
Că ți-oi da parale vechi,
Și ți-oi spăla coafele
Și ți-oi bate dobele!*

După aceea zvîrleam pietrele, pe rînd, în știoalna unde mă scăldam: una pentru Dumnezeu și una pentru dracul, făcînd parte dreaptă la amîndoi, apoi mai zvîrleam cîteva de încuiam pe dracul în fundul știoalnei, cu bulbuci la gură, ș-apoi huștiu! și eu în știoalnă, de-a cufundul, să prind pe dracul de un picior, căci așa ni era obiceiul să facem la scăldat, de pe cînd Adam-Babadam. După asta, mă mai cufundam de trei ori în rînd, pentru Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt, și înc-o dată pentru Amin. Apoi mă trăgeam încetîșor pe o coastă, la marginea bălții, cît mi ți-i moronul, și mă uitam pe furîș cum se joacă apa cu piciorușele cele mîndre ale unor fete ce ghileau pînză din susul

Sucală

meu. Mai frumos lucru nici că se mai poate, cred!

Toate acestea le privea biata mamă, uitată cu mîinile subsuoară, cum e omul năcăjit, de după un dîmb de prund, aproape de mine. Dar eu n-o vedeam pe dînsa, căci eram în treabă. În totului-tot, a fi trecut la mijloc vro jumătate de ceas cît a zăbovit mama acolo, mai vro trei-patru de cînd fugisem de acasă, și-ar fi trebuit să înceapă a mi se pune soarele drept inimă, după cum se zice, căci era trecut de amiază. Însă eu, în starea în care mă aflam, fiind cuprins de fericire, uitasem că mai trăiesc pe lume! În sfîrșit, mama, cît era ea de tare de cap, de la o vreme pierde răbdarea și vine tipîtil, în vîrf de degetelor, pe la spatele mele, cînd mă uitam la fete, cum vă spun, îmi ie toate hainele frumusele de pe mal, și mă lasă cu pilea goală în baltă, zicîndu-mi cu năduh:

– *Îi veni tu acasă, coropcarule, dacă te-a răzbi foamea, ș-apoi atunci vom avea altă vorbă.* Și se tot duce.

Dragi copii, săptămîna viitoare, din ultima parte a „amintirilor” veți afla cum s-au sfîrșit peripețiile lui Ionuț de la Humulești.

a nidivi – a vîrî firele urzelei printre itele și spata războiului de țesut

canură – fire rămase de la dărăcit

sucală – unealtă de depănat pe țevi sculurile de pe vîrtelniță

tăsma – panglică

chimeriu – chimir, brîu cu buzunare, unde țărani țin banii

sărădui – a face înfloritură, podoabe pe sumanele țărănești

sovârv – plantă de cîmp, cu miros plăcut, întrebuințată de țărani la vopsitul lînei și ouălor

dumbravnic – plantă cu frunze frumos mirositoare, pe care țărancile o pun între cămăși

sulcină – sulfînă, plantă mirositoare

știoalnă – apă adîncă

a ghili – a spăla pînza în rîu

coropcar – negustor ambulant

De la Horă la Ardeleană

La tabăra de dansuri populare din Bătania copiii au învățat numeroase jocuri românești

Transmiterea dansurilor populare din Bătania are un trecut de 40 de ani. De atunci orașul face eforturi în continuu ca să unească naționalitățile care trăiesc împreună în oraș. Naționalitățile română, sîrbă, slovacă și maghiară vor să-și păstreze obiceiurile și să le transmită generațiilor următoare. Fiecare dintre ele au o proprie identitate și cultură. În cazul în care este vorba despre o conviețuire, minoritățile trebuie să colaboreze, să se împrietenească, să se cunoască cît mai bine pentru a atinge țeluri comune.

că totul cît mai bine. Despre ideea principală a inițiativei am aflat de la Takács Dezsőné, directoarea Centrului Cultural:

– Tabăra aceasta a fost o inițiativă încă din anul 1989. În fiecare an am dorit să transmitem copiilor tradițiile noastre, accentuînd conștiința identității. Vrem ca copiii care participă la cursurile noastre de dans să cunoască și cultura altor naționalități, și, în același timp, să aprecieze deosebirile dintre ei. În anii trecuți taberele s-au realizat pentru copiii din județul Bichiș, însă

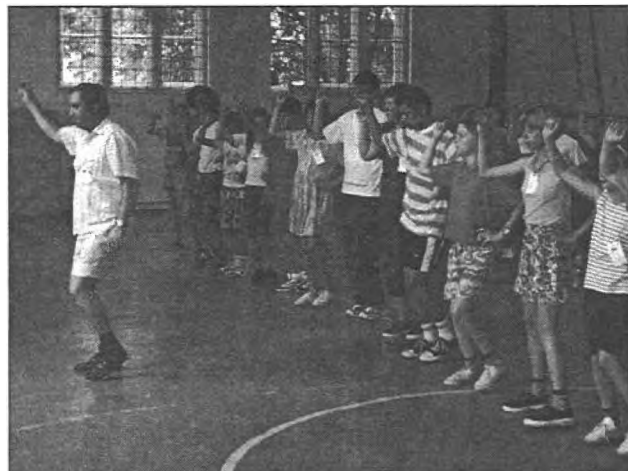
Bătaniei. Pentru acești copii a fost o noutate prezența coregrafului Viorel Nistor de la Centrul Județean al Creației Populare Arad.

– *Ce fel de dansuri ați predat copiilor la cursul de dans popular românesc?*

– La început am predat jocuri în cerc: Hora și Sîrba, întîlnite în culegerile pe care le-am efectuat cu ani în urmă în localitățile românești din Ungaria (Aletea, Otlaca - Pustă, Micherechi). După ce copiii și-au însușit aceste jocuri am intrat în repertoriul care deschide ciclul jocului duminical: Ardeleana și Lunga. Din Cîmpia Aradului și subzona folclorică a Crișului Alb am ales jocuri de perechi linie: Rara, Deasa, Pe Picior și Lența.

– *Care a fost metoda pe care ați folosit-o?*

– Pentru a înțelege aspectul structural al jocurilor sincopate am folosit exemplificări ritmice la tobă, iar apoi am amplificat metoda cu melodii de acompaniament specifice acestor tipuri coregrafice.

simt foarte bine, pentru că am cîștigat noi prieteni, și împreună mergem în pauze la ștrandul local.

Timea Grestyák din Bătania dansează de mai mulți ani în grupa de dans a Școlii Generale Românești și a participat pentru a treia oară la tabără.

– Uneori sînt obositoare ocupațiile, dar îmi plac foarte mult. Și anul acesta am învățat noutăți, dintre care dansul meu preferat este Hora. La început a fost puțin greu să înțelegem toți pașii, dar ne-am uitat tot timpul la instructorul nostru, iar mai tîrziu numai unii la alții. Vreau să vin în fiecare an ca să exerseze ceea ce am învățat pînă acum și să cunosc cît mai multe dansuri noi.

Consecințele Taberei de dansuri a naționalităților din sudul Cîmpiei le-a rezumat Takács Dezsőné:

– Manifestarea din anul acesta s-a realizat într-o atmosferă familiară. Toți participanții au fost mulțumiți, seratele de dans s-au desfășurat în mod plăcut. Și pe această cale mulțumim sponsorilor noștri pentru sprijinul financiar: Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”, Ministerul Patrimoniului Național Cultural, Autogovernarea orașului Bătania, Autogovernarea pe Țară a Sîrbilor și Autogovernarea minoritară românească din Bătania. Sperăm că și în viitor ne va reuși organizarea acestei tabere.

Rita Ruja

Centrul Cultural József Attila din Bătania organizează de 12 ani o tabără pentru naționalități. Anul acesta, cea de-a 12-a Tabără a naționalităților din sudul Cîmpiei Ungare s-a desfășurat în perioada 24-30 iunie.

Grupul organizatoric a muncit mult ca să reușeas-

despre o manifestare pe țară. Numărul participanților este 110, reprezentînd minoritățile sîrbă, română și slovacă.

Naționalitatea română a fost reprezentată de 38 de copii din Giula, Bătania și Pecica, orașul înfrățit al

– *Ce impresie aveți după prima participare a Dvs la această manifestare?*

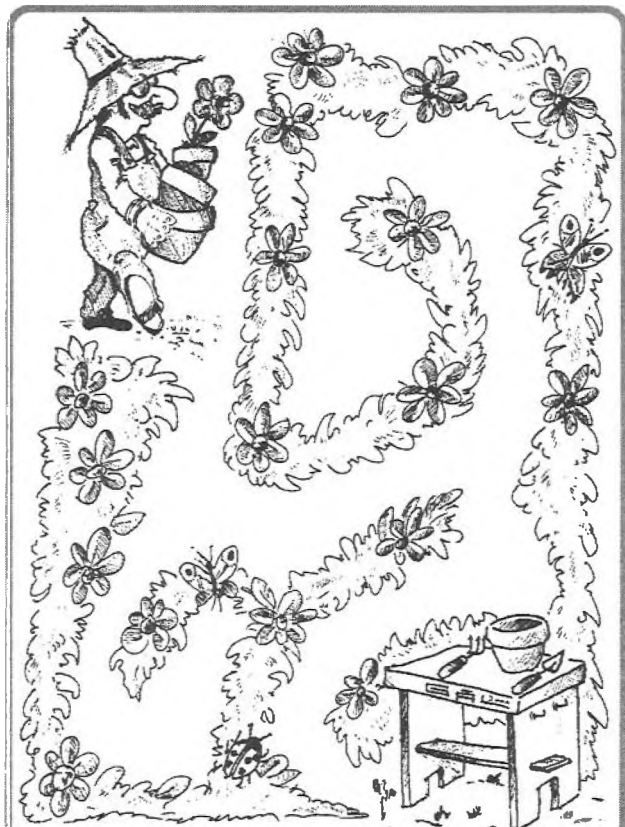
– Consider că acest curs, această minunată inițiativă, de a reuni copiii într-o tabără, este un bun prilej de cunoaștere reciprocă a copiilor din diferite localități și, bineînțeles, de învățare a tradițiilor românești.

Între micii dansatori s-au găsit copii care au mai participat la această tabără, dar și cîțiva care acum au făcut cunoștință cu dansul.

– Sînt pentru prima oară la tabără din Bătania și aici am început să dansez. – Mi-a recunoscut Cristina Martin, elevă din Giula. – Înainte de a veni aici nu am dansat niciodată. Am dorit să cunosc cîteva dansuri, dar nu am planuri cu ele. Mă

Tabără de dansuri românești la Chitighaz

Sîmbătă, 30 iunie, a început la Chitighaz tradiționala tabără de dansuri populare, organizată pentru copiii de naționalitate română. Organizatorul este și în acest an Asociația Românilor din localitate, condusă de președinta Maria Sarca Zombai. Lucrările se desfășoară cu ajutorul unor coregrafi din Seghedin. Tabăra de dansuri de o săptămînă întrunește 50 de copii, sosiți din Leucușhaz, Chitighaz și Seghedin. - va -

Grădinarul a uitat unghiveci pe masă. Trebuie să se întoarcă pentru el. Care este cea mai scurtă cale?

De acum înainte, la liceul românesc se va învăța și despre istoria poporului român

Noua disciplină se intitulează „cunoștințe despre poporul român și minoritatea română”. Conținutul materiei „se bazează pe de o parte pe cunoștințele legate de geografia, istoria, etnografia și filologia românească, pe de altă parte prezintă trecutul istoric, limba, viața religioasă, tradițiile populare ale minorității române din Ungaria”. Autorii menționează: „obiectul de studiu își asumă sarcina de educare și instruire a unor indivizi cu o conștiință de neam și cu o iubire de poporul maghiar, a unor tineri cu o gândire universală și o făptuire locală, care vor fi capabili să corespundă noilor așteptări creionate de cel de-al III-lea mileniu”.

Se stabilește drept cerință ca copiii „să cunoască cât mai detaliat geografia, locurile pitorești, simbolurile specifice ale României”. Elevii de la liceu vor face cunoștință cu „elementele formării poporului și limbii române, cu activitatea personalităților de frunte ale diferitelor etape din istoria românilor”. Ei vor trebui să înțeleagă evoluția evenimentelor istorice, corelațiile cauzelor și consecințelor conviețuirii popoarelor maghiar și român. Se pretinde ca elevii să cunoască istoria românilor din Ungaria, să obțină informații bogate despre istoria locală, să-și îmbogățească cunoștințele despre istoria culturii românilor, trăitori în Ungaria. Se stabilește ca o cerință „urmărirea cu atenție a evoluției evenimentelor vieții publice din România, precum a evenimentelor legate de viața culturală a românilor de pretutindeni”. Enumerarea scopurilor disciplinei se încheie cu următoarea precizare: elevii trebuie „să cunoască și să aprecieze cultura maghiară, păstrând totodată și transmițând pentru urmași valorile moștenite de la înaintași – limba, religia și comorile culturale specifice”.

Se va învăța despre structura geografică a României

Disciplina distribuită pe parcursul celor 4 ani de școală medie este împărți-

Din toamnă, în învățământul românesc de grad mediu din Ungaria se va introduce o nouă disciplină care va cuprinde predarea culturii și civilizației românești în complexitatea ei. Elevilor de la Liceul Bălcescu din Giula li se vor prezenta cunoștințe care, de altfel, constituie elementele de bază ale identității culturale pentru membrii unei comunități, unei națiuni – în cazul de față – pentru un român. Mai jos vom prezenta succint cele cuprinse în documentul care stabilește conținutul disciplinei în discuție. Facem acest lucru în plină vacanță de vară pe motivul că elaborarea materialului s-a terminat abia la finele anului școlar. Programa-cadru a disciplinei cultură și civilizație românească a

tă pe mai multe capitole – geografie, istorie, istoria artei, istoria științei, etnografie. Elevii de liceu încep clasa a 9-a cu însușirea cunoștințelor despre geografia României, vor învăța despre regiunile, județele țării, despre cele mai importante orașe, centre economice, puncte turistice. La capătul acestui itinerar vor ajunge la studierea sistemului administrativ de stat al României de astăzi.

Tot în anul 9 de liceu se va învăța în mod sistematic și despre istoria poporului român. Cursurile vor cuprinde cunoștințe despre formarea, etnogeneza poporului român până la evenimentele de la începutul secolului XX. Se întâmplă pentru prima dată în istoria învățământului românesc din Ungaria, când în școlile noastre se învață sistematic despre istoria poporului român.

Moment istoric în învățământul românesc din Ungaria

Materialul pretinde cunoștințele despre istoria Moldovei, a Țării Românești, se va prezenta figura lui Mihai Viteazul, activitatea românilor ardeleni în perioada reformelor, se vor studia năzuințele românilor în luptele din 1848. Elevii de la liceu se vor ocupa cu reformele lui A. I. Cuza, aspirațiile românilor ardeleni la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. Va trebui, printre al-

fost adoptată în ultimele zile de mai 2001, de către Comisia pe țară a minorităților, cu acordul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU), urmînd ca în timpul verii să fie aprobat și de către Ministerul Învățământului pentru ca din toamnă să poată începe predarea conform celor stabilite prin acest document în clasa 9-a de școală medie. La Liceul românesc din Giula, materialul în discuție se va preda în 59 de ore într-un an școlar, o oră și jumătate pe săptămînă. Pe lîngă această disciplină, elevii de la Bălcescu vor avea concomitent și ore de limbă și literatură română. Programa-cadru, supusă acum atenției cititorului Foii românești, a fost adoptată în limba maghiară.

tele, ca elevii să știe să vorbească despre evenimentele legate de diferiți ani ai istoriei poporului român.

În anul 10 de liceu, copiii vor continua studiul istoriei României. De această dată vor parcurge perioada de la 1920 pînă în zilele noastre. Constituie capitole aparte ale acestui material cunoștințele despre Unirea Ardealului cu România, *Regele Carol*, Dictatul de la Viena, România după cel de-al doilea război mondial, România de după 1989. Spicuiind printre temele supuse atenției elevilor, vom putea constata că materialul cuprinde în mod bine gândit cele mai importante evenimente ale istoriei României.

În continuare, în aceeași clasă, elevii vor învăța despre istoria românilor de pe teritoriul de astăzi al Ungariei. Se va studia prezența românilor în valea Crișurilor începînd din secolul XIII, însemnările lui *Evliya Celebi*, apoi despre reorganizarea județelor Bichiș și Bihor după retragerea trupelor turcești în secolul XVII. Elevii vor învăța despre istoria locală a comunităților lor.

Se va învăța la școală despre Emanuil Gojdu

Fac parte din materialul didactic al anului 10 de liceu și paginile din istoria națională, culturală, legate de evenimentele petrecu-

te pe aceste locuri. Astfel, copiii vor învăța despre Preparandia din Arad, despre macedoromânii din Ungaria istorică, despre personalități ca *Moise Nicoară*, *Gheorghe Pomuț*, *Iosif Vulcan*, *Ioan Iosif Ardelean*, *David Voniga*, *Ștefan Rusu*. Primește un loc aparte studiul activității Fundației *Emanuil Gojdu*. În acest capitol vor învăța copiii și despre activitatea culturală mai nouă a comunității românești, despre instituțiile culturale, despre publicațiile acestor instituții.

Materialul propus pentru anul 10 de liceu mai cuprinde și dezbaterile problemelor legate de cunoștințele despre drepturile cetățenești, despre drepturile speciale ale minorităților. Elevilor li se vor explica conceptele de bază ale problematicii: națiune, naționalitate, minoritate, conviețuire, multiculturalitate, asimilare, identitate culturală.

Tot pentru acest an de studiu se propune și integrarea cunoștințelor despre formarea limbii române, despre ramificațiile ei, precum și despre graiurile vorbite de românii din Ungaria de astăzi.

În anul 11 de liceu elevii vor învăța despre viața religioasă, despre importanța bisericii în istoria românilor de pretutindeni. Elevii se vor ocupa cu istoria bisericii ortodoxe, cu evenimentele formării bisericii greco-catolice, se va

vorbi și despre apariția și întărirea comunităților baptiste în rîndul românilor din Ungaria. Constituie parte integrantă a materialului prezentarea istoriei parohiilor din diferitele localități.

În acest an de studiu se va învăța și despre cultura populară a românilor. Materialul cuprinde cele mai importante elemente ale domeniului: familia tradițională, ocupațiile, cultura materială, mediul de trai, îmbrăcăminte, țesutul, mobilierul. Copii vor integra aceste cunoștințe în cadrul informațiilor legate de arta populară românească din România și de pretutindeni.

Primește un loc aparte în bagajul de cunoștințe din acest domeniu elementele culturii populare spirituale, tradițiile, riturile, obiceiurile, jocurile de copii, folclorul. Elevii vor învăța despre *Vasile Gurzău*, *Teodor Șimonca*, *Mihai Purdi*, dar vor evoca și legendele poporului român.

Ultimul an de studiu de la școala medie românească este consacrat cunoașterii realizărilor științei, artei românești. Ei vor învăța despre stilul arhitectural brâncovenesc, despre mănăstirile din Moldova, despre evoluția artei plastice românești începînd din secolul XVIII pînă în zilele noastre. Pe lîngă creația lui *C. Brâncuși*, copiii vor studia și arta creatorilor români din Ungaria de astăzi. Elevii vor fi introduși în renumita artă teatrală românească, dar vor primi informații și despre creația muzicală cultă. Dintre realizările științei românești se vor sublinia succesele aviației românești.

Programa-cadru pentru noua disciplină, predarea culturii și civilizației românești la liceul Bălcescu, cuprinde toate aspectele importante pentru formarea unui elev de la o școală românească. Materialul se va preda sistematic, în cadrul orelor consacrate în mod special acestor cunoștințe.

- frățean -

Înstrăinare și împăcare

Amu, cînd în viața noastră dă tate zilele ne aflăm față-n față cu atîte întorsături plăcute și năplăcute; amu, cînd în stare țării și a politiciii vin una după alta înșimbările dă față; amu, cînd întră vecin și vecin voarbele scad din ce în ce mai mult; amu, cînd întră o organizație și o altă uniune d-anoastă abde că să mai cunosc conducătorii, adevă în împrejurări ca aște putem să vorbim dă așe-zisa înstrăinare. Asta ar fi o stare sufletească, cînd ne îndăpărtăm tã mai mult unu dă altu, cînd omenie îș terde valoarea, cînd și în felu dă gîndire ne-dreptăm cãtã rãu ș-așe, ceie ce, vrînd nãvrînd, ne aduce zile și nopți cu inimă re.

Stare asta sufletească nãdoritã să înfățișază și în chemãrile pã care le putem vide și citi, și ici și cole, ca să ne unim, să punem umăr la umăr, să dăm brîncă cu brîncă. Dã cînd lume-i lume: numa omu ajuns la bai, dă frică, strigă după ajutor. Necãjala îi dă-nțales. Tãt cei care suferim dă ie sîntîm că ar trebui să facem ceva ca să putem ieși dîn șanțu în care am picat. Io așe vãd că tãt vrem una ca asta. Tãt strigãm după ajutor. Pericolu-i mare. Apu la bai mare treabã cap limpede.

La ce mă gîndesc? Vã povestesc o pildã.

Mai dăunãz, la piaț, mântãlni-i c-on cunoscut. Dup-o voarbã, doauã, îl întreb io cã cum le-o reușit petrețere dîn sîmbãta trecutã. Îm spune cã tare bine. S-or adunat pãstã o sutã dă oameni la cina pretenească. Cînd o vãzut cã io mã mnir, dãloc mi-o spus și secretu: Noi amu așe-am fãcut, cã tãte invitațiile le-am dus acasã la persoanele pofite la petrețere. Direct, minã-n minã.

Așe, da. Asta poate fi cale cãtã-mpãcare. Treabã și cotãm, apoi și aflãm drumurile care duc cãtã olaltã. Treabã și cotãm, apoi om și afla modru și dãm brîncã cu brîncã cunoscut cu cunoscut. Îi musai și ne zolim ș-ajunjem și ne bãtem pã umăr, și să ne-ntrebãm unu pã altu: Cum mai poț, hortace? Io-s convins cã asta-i sîngura potecã îngustã care duc cãtã revenire, cînd după o dare dă brîncã (poate cã odatã cîndva, undeva) ni s-or întãlni și sufletele. Asta ar fi cheie.

Cheie cãtã unire. Cã nu-i dăstul și viețuim. Ar fi mult mai bine sã și supra-viețuim!

Și încă ceva: Ar fi bine „sã dãm minã cu minã...” cît mai mult și la **ZIUA FOII ROMÂNEȘTI!**

Anecdote dîn vecini

S-o-ntîmplat odatã cã nora vecinului o-ntîrziat și viie acasã dă la lucru. Lenuța, nepotuța lui ce mare, o gîndit una și s-o hotãrît cã, pã cînd a vini mamã-sa acasã, u-a scãlda pã soruțã-sa. Așe o și fãcut. I-o sclobozît apã cãlduțã, u-o bãgat în cadã, ș-o-nceput ș-o spele cu șampon, așe cum dă la maicã-sa o vãzut cînd o scãlda pã ie.

N-or gãtat bine cu scaldã, cînd venirã Florica acasã și-ș vede fetele în baie. Lenuța dãloc o și-ntreabã:

– Bine am fãcut, mamã, cã ț-am ajutat?

– Bine, bine, fiicuța me, numa cã io n-am sucuit sã vã scãld cu cãmășile pã voi!

D-atunci și la ii, da și pîn vecini, cînd vine voarba dă scãldate, nu pre sã uitã nime dă îndemne: Ai grije și nu pãșești tu ca Lenuța lui Ciorbã!

Anuța lui Pușcaș vine acasã dă la ișcoalã. Acasã nu-i nime, ușe-i întisã, cheile le-o uitat înlontru, pãrinți is duși la lucru lor. Fãtuța stã pã gînduri, ce sã facã? I-o tresãrit pîn minte sã coate ici și cole, da dacã a afla o cheie pusã indeva. Cu norocu pã ie, su ștergãtoare aflã cheie dă la casa ce mare. Îi

pare bine cã nu treabã sã margã la mamã-sa la grãdinițã, dăștide ușe, îș pune jos topancile, tașca la loc și sã bagã-n chindã. În chindã, pã mășuța ce micã vede o fițuicã. Mamã-sa i-o lãsat o scrisoare: „Anuțã, cheile-s su ștergãtoare dă la ușe. Te țuca mamã-ta.”

Sã vorbește-n sat cã odatã, mai dădãmult, Ionica Fricosu ș-o cumpãrat o pãrete dă țipele noauã, adevã dă sãrbãtoare. Le-o dus acasã, le-o pus în șifon, da nici la zile mare nu l-o-ncãlțat. O așteptat cu iele.

O datã Mãrie, nevastã sa, îl întrebã cã darã, dîrce nu mere barem la beserecã cu iele, cã doarã d-aceie le-o cumpãrat.

Atunci Ionica, așe molcom cum iera fire lui, îi spune muienii:

– Ascultã, Mãrie, vînzãtoare dã la bold m-o spus pã-nțeles cum cã sã poate cã a trece o vreme bunã pînã nu m-or mai strînje la picioare țipele așe. Apu io am vreme, oi aștepta cu iele, cã ce-i sigur îi sigur.

D-atunce, cînd cineva-ș cumpãrã încãlțãminte noi, deseori sã zice: „Numa sã nu umbli și tu cum o pãșit Ionica Fricosu!”

STRIGATURI DIN MICHERECHI

Ș-am avut și io drãguț
Prîndã-l dracu la cãruț.
Și puie pã iel terhechi
tã cu mãgile dã tenchi!
Dã i-e pãre cã-i ușor,
mai puie trii dã mohor!

Vecinã, dragã vecinã,
ce faci la bãrbat dã cinã;
Chislițã nãgãtatã
și la drãguț ghinã feartã.
Chisãlițã pãrgãlițã
și la drãguț ghinã fritã.

Pîn pãdure rarã-n jos
mere bade cel frumos.
Cu clopu-ncãrcat dã pene
dã și fie drag la fete.

(Din volumul „Floricele”)

Gicituri

I.

Care bucate-s mai cu gust?

(Pe care le mînci cu foame)

Ce ieste mai dulce decît toate-n lume?

(Limba cînd vorbește voarbe dulci.)

De ce latrã cînele?

(Cã nu poate vorbi.)

De ce duce cînele osul în gurã?

(Cã n-are straițã.)

De ce roade cînele osul?

(Cã nu-l poate îndîji.)

De ce sã culcã boul?

(Cã nu poate sã sadã.)

De ce-i curg boului bale?

(Cã nu poate scopi.)

Cîn stã iepurele și nu fuje?

(În frigare.)

Cînd îi noapte mai scurtã?

(Cînd te culci tîrziu.)

II.

Trupul mi-l bagã-n casã,
da capu afarã-mi lasã.

(Într-un)

Sunt cercel cu toartã,
dar amu nu mã poartã,
dîcît mã acașã
la casã în față?

(Într-un)

Cui nu-i poț sã-i spui
sã sarã în cui?

(Într-un)

Buturugã uscatã,
o ridicã-ncãrcatã,
o dã jos dăscãrcatã?

(Într-un)

Trupu, capu mi-i tot una,
p-on picior stau totdeauna,
cãmășii am nãnumãrate
și le port tãte-mbrãcate?

(Într-un)

Eu la orice casã
sunt slugã aleasã.

Eu pe oricine
întîmpin cînd vine,
cînd pleacã afarã,
eu îl petrec iarã?

(Aș)

(Culese de **Mihai Purdi,**
Otlaca-Pustã)

Am citit cã...

Mie nu-m umblã ușag, numa Foai-
ie românească. Asta nu-nsamnã cã nu
am ce citi. Oh, doamne, afite capăt dîn
tãte pãrșile, dã nici nu joiesc și le citesc.
Știț, mie acile-m plac mai tare, în care
sã scrie cu litere mare. Am trii uãchelari.
Unii pãntru televizor, alfi pãntru lucruri
d-afarã, și unii direct pãntru citit.
No-amu, cînd mã așez la citite, rareuãri
întãlnesc și-i aflu turnna pã cei mai po-
triviji. Așe sã-ntîmplã cã n-am voie dă
cotare, atunci citesc cu cei ce-i am la
mine. D-ace zic cã-m plac literele mare.
Apu dacã aflu ceva ce mi pã plac, atunci
îi musai și mi-i cot pã cei buni. Poate
nu-s sîngur cu treaba asta.

Bogãt și dăstul, cã așe am umblat și
ieri dupãmneazãzã. Încep aci și citesc on
ușag bichișan – numele nu i l-oi scrie,
cã sã zice cã nu-i sclobod și faci propa-
gandã, – adicã citesc d-on pensionar dîn
satu vecin, care și-o terdut budelarășu
cu tãte ce le-o avut în iel. Nu știu cum o
umblat, da cum s-o suit pã bicicletã, i-o
picat budelarășu dîn jeb, apu pã cînd
ș-o dat sama cã-i lipsește ceva, s-o-ntors
iel napoi, da nu l-o mai aflat. Sãrmanu
dã iel, tare s-o fi putut înșela. S-o dus
acasã, fãrã scrisori, fãrã iogoșitvari și
fãrã cele 40 dã mii dã forinți. Asta i-o

fost pensie. Nu-i pre multã, da omului
sãrac și asta-i o șumã mare.

O gîndit una, și i-o temat la telefon
pã cei dă la ușagu amintit, și i-o rugat și
puie în ușag paguba lui, da dacã cel ce
o aflat budelarășu ș-a face mnillã dã iel,
și l-a trimete napoi. Încã și numãru dã
telefon și adresa și u-o dat.

No-amu, io gîndesc așe cã bine-o
fãcut. Niciodatã nu poț și cã dã ce om
dai. Dacã a ave noroc la on om ca noi,
bãtrîni care ne știm datorie la o treabã
ca asta, atunci sã poate-ntîmplã cã și-ș
capete napoi tãte cile terdute, cu bani cu
tãt. Io, bunãuorã, așe aș face. Apu-s con-
vins cã, tãt așe, și alfi s-ar pute îndura
dã iel. Da-ncã și-acie i-ar pica bine la
bãtrînu nost, dacã barem scrisorile i
le-ar trimete napoi.

Bine știu și io cã în lume dã astãz
tãte sã-nșimbã. Apu nu tã pã bine. Mi-
lostenie în care o crescut jenerație noas-
tã îi pã cale dã prãpãdire. Da macar cum
întorc și-nvîrtesc, io cred încã în omenie.
Și ce fericit aș fi dacã în acelaș loc aș
pute citi și veste ce bunã. Adevã dacã m-
aș pute convinge cã, dîn cînd în cînd, ome-
nie îi mai tare dîcît lãcomie.

Vã salutã cu drag:

Ion Podaru
pensionar

Termometrul spune la umbră 33 de grade Celsius... Sub arșița soarelui, se oprește o birje, în strada Pacienței, la numărul 11 bis, către orele trei după-amiază. Un domn se dă jos din trăsură și cu pas moleșit s-apropie de ușa marchizei, unde pune degetul pe butonul soneriei. Sună o dată... nimic; de două, de trei... iar nimic; se razimă în buton cu degetul, pe care nu-l mai ridică... În sfârșit, un fecior vine să deschidă.

În tot ce urmează, persoanele toate păstrează un calm imperturbabil, egal și plin de dignitate.

Domnul: Domnu-i acasă?

Feciorul: Da, dar mi-a poruncit să spui, dacă l-o căuta cineva, c-a plecat la țară.

D.: Dumneata spune-i c-am venit eu.

F.: Nu pot, domnule.

D.: De ce?

F.: E încuiată odaia.

D.: Bate-i să deschidă.

F.: Apoi, a luat cheia la dumnealui când a plecat.

D.: Care va să zică, a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat.

D.: Amice, ești... idiot!

F.: Ba nu, domnule.

D.: Zici că nu-i acasă.

L. Caragiale

Căldură mare

F.: Ba-i acasă, domnule.

D.: Apoi, nu ziseși c-a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat.

D.: Atunci e acasă.

F.: Ba nu, da n-a plecat la țară, a ieșit așa.

D.: Unde?

F.: În oraș!

D.: Unde?!

F.: În București.

D.: Atunci să-i spui c-am venit eu.

F.: Cum vă cheamă pe dv.?

D.: Ce-ți pasă?

F.: Ca să-i spui.

D.: Ce să-i spui? de unde știi ce să-i spui, dacă nu ți-am spus ce să-i spui? Stai, întâi să-ți spun; nu te repezi... Să-i spui când s-ntoarce că l-a căutat...

F.: Cine?

D.: Eu...

F.: Numele dv.?

D.: Destul, atîta! mă cunoaște dumnealui... sintem prieteni...

F.: Bine, domnule.

D.: Ai înțeles?

F.: Am înțeles.

D.: A!... Spune-i că să ne-nîlmim negreșit.

F.: Unde?

D.: Știe dumnealui... Da să vie neapărat.

F.: Când?

D.: Când o putea.

F.: Prea bine.

D.: Ai înțeles?

F.: Am înțeles.

D.: A!... și dacă vede pe amicul nostru...

F.: Care amic?

D.: Știe dumnealui!... să-i spui că nu s-a putut reuși cu afacerea știută nimic, fiindcă am vorbit cu persoana... Nu uita!

F.: Se poate să uit?

D.: ...și zice că acum e prea târziu, dacă n-a venit la vreme; căci dacă venea măcar cu cîteva zile înainte, altă vorbă!... poate că s-ar fi putut... Ține minte!

F.: Țiu, domnule...

D.: ...deoarece nu plecase încă mătușa persoanei care s-a dus pentru ca să dea arvună tutorelui minorilor, și el nu aflase încă, deoarece nu-i spusese nepotul cucoanei, cu care era afacerea ca și terminată, dacă mai avea răbdare pînă luni seara, cînd trebuie neapărat să se-ntoarcă avocatul, fiindcă s-a dus cu o hotărîmice; dar acum, cu regret, este imposibil din mai multe puncte de vedere, care le știe dumnealui... Așa să-i spui.

F.: Bine, domnule...

Domnul pleacă... Feciorul dă să-nchiză... Domnul se-ntoarce.

D.: A!...știi ce? nu-i spune nimic, fiindcă poate nu ții minte exact persoanele. Trec eu mai bine deseară să-i spui... La cîte vine dl. Costică seara la masă?

F.: Care dl. Costică?

D.: Stăpînu-tău.

F.: Care stăpîn, domnule?

D.: Al tău... dl. Costică.

F.: Pe stăpînu-meu nu-l cheamă dl. Costică, e propitar...

D.: Ei! și dacă-i propitar?

F.: Îl cheamă dl. Popescu.

D.: Și mai cum?

F.: Cum, mai cum?

D.: Firește... Popescu, propitar... bine... și mai cum?

F.: Nu pot să știu.

D.: Nu-l cheamă Costică Popescu?

F.: Nu.

D.: Nu se poate.

F.: Ba da, domnule.

D.: Apoi vezi?

F.: Ce să văd?

D.: Îl cheamă Costică?

F.: Ba, Mitică.

D.: Mitică?... peste poate!... Ce stradă e aici?

F.: Numărul 11 bis...

D.: Nu e vorba de 11 bis...

F.: A zis domnul că nu vrea să pună 13, că e fatal.

D.: N-are-a face 13... Eu te-ntreb de stradă. Ce stradă e asta?

F.: Strada Pacienții...

D.: Strada Pacienții?... imposibil!

F.: Nu, domnule, e strada Pacienții.

D.: Atunci, nu e asta.

F.: Ba-i asta.

D.: Nu.

F.: Ba da.

D.: Eu caut din contră strada Sapienții, 11 bis, strada Sapienții, dl. Costică Popescu.

F.: Așa?

D.: Așa.

F.: Atunci, nu e aici.

D.: Foarte bine.

Domnul pleacă și merge la birje. Birjarul doarme pe capră. Caii dorm la oiște.

Domnul: Haide, birjar! Birjarul: Nu slobod... este mustiriu, mo roc...

D.: Care mustiriu?

B.: Nu știi la mine, mo roc...

D.: De unde l-ai luat?

B.: Ghe acolo, mo roc...

D.: Apoi, nu sînt eu?

B.: Ie! la domnu este, mo roc...

Domnul suie... Birjarul trage bice... Caii se deșteaptă și pornesc. Domnul se ri-

dică-n picioare, la ceafa birjarului.

D.: Ascultă-mă; știi dumneata unde e strada Pacienții?

B.: Ăla nu știi, mo roc...

O babă trece. Domnul oprește birja.

Domnul: Mă rog, jupîneasă, știi dumneata unde e strada Pacienții?

Baba: Asta e, măicuță.

D.: Ei, as!... Teribil e de

ramolită!... Mîna-nainte, birjar!

Birja pornește, Domnul face semn să oprească la o băcănoară în colț, unde pe prag moșia la umbră un băiat cu sorțul verde.

Domnul: Tînrule, ce stradă e asta?

Băiatul: Strada Pacienții...

D.: Ești un prost!... Înainte, birjar!

Birja merge încă o bucată bună... Un sergent de stradă stă pe o bancă la poarta unei curți mari. S-a descălțat de cizme, să-și răcorească picioarele. Domnul face semn; birja oprește.

Domnul: Sergent! Sergentul: Ordonăți!

D.: Mă rog, nu știi dumneata unde e strada Pacienții?

S.: Chiar asta e.

D.: Imposibil.

S.: Da domnule, asta e.

D.: ...la dl. Popescu, numărul 11 bis...

S.: Ei, da, mai în sus, pe mîna stîngă, niște case galbene-n curte, cu marchiză.

D.: A!... Atunci feciorul e un stupid!... Mersi!... Întoarce, birjar!

(„Moftul român”, 18 mai 1901)

București. — Calea Victoriei la Poșta

Oameni și destine

Munca ziaristului este plină de satisfacții atunci când întâlnește oameni primitori, deschiși față de el, care-i povestesc despre viața lor, îi destăinuie frumusețile și greutățile sorții care le-a fost dată. Poate acesta este singurul lucru care nu s-a schimbat nici cu trecerea anilor, deceniilor, în activitatea jurnalistică. Prezentarea cîte unui portret, cunoașterea persoanelor interesante a fost și pe vremuri, precum este și azi cea mai privilegiată parte a muncii de ziarist.

Revista românilor din Ungaria, în toată existența ei de 50 de ani, a acordat o atenție deosebită prezentării unor oameni, care au avut merite deosebite în păstrarea spiritului românesc pe aceste meleaguri, cum au fost (și, bineînțeles, sînt și în prezent) învățători, profesorii, sau a unor tineri care au obținut succese de care poate fi mîndră toată comunitatea românească din Ungaria, etc. Cu timpul, aceste portrete devin tot mai interesante, tot mai valoroase, mai ales cînd „povestitorii” nu mai sînt printre noi.

Discuția lui Ilie Ivănuș pe

lavița din Săcal cu primul primar, Gheorghe Burzuc, și acum după 20 de ani ne transmite atmosfera acelor vremuri, cînd bătrînul „bîrâu” privea cu nostalgie ritmul vieții moderne. Dar pe lîngă cariera de prim om al satului, mai aflăm de la bace Gheorghe că soarta nu întotdeauna a fost ușoară pentru cei care au trăit, au supraviețuit, două războaie mondiale.

Cealaltă categorie preferată pentru ziaristii noștri români a fost și este și acum, cea a învățătorilor și profesorilor, a intelectualilor care au nenumărate experiențe în relațiile cu oamenii, cu generațiile mai tinere. Citind portretele de acum 15 și 25 de ani ale profesoarelor din Bătania și Apateu sînt tentați să credem că atunci era mai ușoară munca pedagogului.

Bineînțeles, nu numai intelectualii și conducătorii sînt interesați pentru ziaristi, respectiv pentru cititori, ci fiecare om care este dispus să-și povestească împlinirea vieții sale, experiențele care pot avea învățăminte și pentru alții. Este un lucru valabil pentru todeauna...

E. Iova

Spre sfîrșitul unei cariere pedagogice

Margareta Solga

„Întîi, cînd te ai în putut visa vreodată, am primit de la regimul de dictatură populară. Și aceeași împlinire a vîșului mele m-am simțit că răspundea cu o mîină cu mai conștiințioasă”
- Citesc într-o autobiografie a învățătoarei Margareta Solga. Această mărturie a fost confirmată și de conducerea statului și a școlii din Apateu. Între termenii folosiți de cei citiți cei mai des au fost: modestie, virginitate și conștiințiozitate, calitate prin care este caracterizată nu o faptă, o acțiune sau o viață de curs, ci o întreagă viață, peste trei decenii petrecute în învățămînt, dintre care 29 de ani consacrați învățămîntului românesc de după Eliberare.

Pe parcursul carierei mele pedagogice am avut fericirea de a primi din partea forurilor oficiale lămuriri, diplome, decorații: incontestabile ocăzii de a mă bucura cu in-am ales această mîinire. Totuși, mai mult ca orice m-am bucurat și mă bucură recunoașterea din sîlilele înțelesului mei din, - ne mărturisesc interlocutoarea noastră, exprimînd complexul de acuritate ca-l cuprînd pe fiecare educator în cazul despărțirii nu de carieră, ci de PROFESIUNEA alică.

Profesora de limba română și istorie ne mai împărtășește cîteva dintre bucuriile sale profesionale, pe cit de mărunte și ne-nsemnate în aparență, pe cit de importante, succese care ajută zi de zi relaționează forțelor, majorarea încrederei și sporirea abilității față de munca instructiv-educativă.

Iată una dintre bucuriile povestite de mîinire:

- Nu demult a avut loc prelininarea tîrîră a conștiinței culturale pîinerece,

la care au participat toți elevii din grupa mea, fiecare cu cîte o recitare românească.

Tîrîră student al școlii ne-a urgentat despărțirea. „Oare al cîtelea din viața profesorei Margareta Solga?” - mi-a trecut prin gînd, cînd ne îndreptam spre sala de clasă. „Și oare cîte semnale mai sînt rezervate dinse?” Răspunsul, deși indirect, mi l-a formulat însăși Margareta Solga:

- La sfîrșitul actualului an școlar ter la pensie, dar în-ai vrea să mă despărț cu totul de școală? Cred că mi s-ar putea oferi cîteva ore de limbă română, cel puțin atît timp, cît mi-a mai permis și sănătatea.

Sănătate, Margareta Solga nu se poate mîndri prea mult cu ea. Copilăria plină de griji, adolescența răzvrătită și frîmțările vieții i-au zdruncinat acest pretios „tezaur”. Așadar, acum, cînd se apropie de odihna binemeritată, să-și dorească din toată inima o viață lipsită de boli și neacazuri, putere de muncă și bună sănătate.

- ab -

Primul primar al Săcalului după Eliberare

Cu toate că Cooperativa agricolă de producție „Kossuth” din Săcal le asigura locuitorilor venituri ce pot concura cu cele ale muncitorilor de la oraș, populația comunei și acolo este în descreștere. Nu numai tinerii, ci și mulți dintre cei care aparțin generației mai vîrstnice s-au mutat la orașe, unde trăiesc copiii lor: la Giula, Debrecin, Berettyóújfalu.

L-am întrebat pe bace Gheorghe Burzuc, om trecut de optzeci de ani, cel care a fost ales în 1944 primar - sau „bîrâu”, cum spun oamenii de acolo - cîți ani a condus treburile comunale și ce părere are despre schimbările intervenite în viața comunei și a țării.

- Schimbările se petrec chiar sub ochii noștri - vorbim sfîntos bătrînul, și-mi arăta cum trec pe șosea camioane încărcate cu sfeclă de zahăr, porumb, varză și ardei grași: unele spre gară, altele spre magazinele cooperativei. Apoi adăugă:

- „Bîrâu” am fost pînă în 1959, în anii cei mai grei. De multe ori mă gîndeam și noaptea cum să fac să fie bine, de unde să „cheveteluesc” cele ce-

rate de comandamentul militar: căruțe, cai, butoaie, nutreți și cîte altele. Asta a fost în toamna anului 1944.

- Noi, oameni de seama mea, am avut o viață mult mai chinată ca tineretul de azi. Tata, sîracu, a crescut șase copii, ca slugă pe la chiaburi...

L-am întrebat, înainte de dinșul cîne a fost primar la Săcal și de cî l-au schimbat în 1944.

- Mihai Hodoșan a fost înaintea mea, om înstărit din sat. L-au schimbat că s-a schimbat lumea și nici el n-a mai vrut să rămîină în funcție...

Ședeam cu bătrînul pe lavița din fața casei - peste drum de sfarul comunal - și-l priveam cum urmărește cu nostalgie ritmul vieții moderne: camioane, automobile, oameni și copii îmbrăcați bine și l-am întrebat:

- Bace Gheorghe, ce-ai avut în viață: mai multe bucurii ori supărări?

- Eu am fost om vesel din fire, în tinerețe am cîntat mult pe la sezători și cu țîțara și cu vocea, știu multe cîntece românești, dar am avut și multe neacazuri. Un fecior a căzut pe front, altul aici acasă, după ce s-a gătat războiul. L-a împuscat cineva... Poate din greșeală... Poți să-ți închipui ce-am simțit cînd l-am văzut mori. Acum mai am trei feciori și o fată, șapte nepoți și trei strănepoți. Nu mă simt singur, copiii toți is buni, mă iubesc și ne ajută...

Oameni de felul lui bace Gheorghe Burzuc au fost de mare folos pentru comuna Săcal și comunitatea românească de acolo.

Ilie Ivănuș

Scurt interviu cu învățătoarea Cornelia Magori

În slujba învățămîntului și ca pensionară

Sîntem în pragul noului an școlar. Pentru cadrele didactice vacanța s-a terminat de pe acum. Începînd cu ziua de 25 august, corpurile didactice s-au întrunit cu scopul de a dezbate problemele, sarcinile școlare de viitor, pentru a întocmi programele școlare, pentru a pregăti toate cele necesare începutului anului școlar 1986/87.

Pentru cîteva membri ai unor corpuri didactice, ca de pildă profesorii începători, aceste treburi - pline de responsabilitate - sînt necunoscute, dar majorității le stă la dispoziție experiențe bogate, acumulate de-a lungul anilor, ne mai vorbind despre cei care au predat mai multe decenii și predau și în prezent... ca pensionari.

Motivul reintegrării în învățămînt după pensionare de cele mai multe ori este bilateral: pe de o parte școala are nevoie de respectivul cadru didactic, pe de altă parte pentru pedagog este foarte dificil și de necrezut să abandoneze brusc, de la o zi la alta vocația de pedagog - îndemnechi dacă s-a dovedit a fi un pedagog „adevărat”.

Despre cariera de pedagog cu un trecut de aproape patru decenii și despre motivul continuării activității în învățămînt Cornelia Magori, învățătoarea

pensionară din Bătania, ne-a mărturisit în felul următor:

- În anul 1947 am terminat Școala pedagogică din Gherla, în România. De acel an predau. Deși sînt de origine din

și după pensionare. M-ar fi afectat în sens negativ dacă n-aș fi avut posibilitatea să continui această activitate.

- Pînă cînd aveți de gînd să rămîneți în slujba învățămîntului?

- Aș dori să învăț copii pînă cînd voi fi în stare, deci pînă cînd îmi va permite sănătatea și va fi nevoie de munca mea.

- Ce fel de sfaturi le-ați da celor care au de gînd să-și aleagă această profesie, or învățătorilor începători?

- Doar acela să se facă învățător care iubește foarte mult copiii, care simte o voce față de această misiune, deoarece munca cu copilații necesită o răbdare enormă.

Posesoară a mai multor distincții binemeritate prin munca sa ca educatoare, dar și ca o remarcabilă personalitate a păstrării și popularizării culturii moștenite din străbuni, doamnei învățătoare Nellike îi dorim înainte de toate sănătate, căci consecința acestui factor însemnat în viața ei este deja ușor de ghicit: chiar și după împlinirea a patru decenii în slujba învățămîntului de naționalitate română vom putea conta încă pe însuflețirea nemărginită a dascălii din Bătania.

- evru -

Bravo Leta Mare!

În sezonul trecut s-a putut sesiza deja că echipa de fotbal din Leta Mare reprezintă o valoare superioară celorlalte echipe din divizia I a județului Bihor. Totuși, ceva a lipsit încă nu s-au putut califica în NB III. Sezonul 2000-2001, însă, a adus și calificarea mult așteptată, aceasta fiind mulțumită jocului concentrat. Pe parcursul celor 34 de meciuri fotbaliste letani au acumulat 80 de puncte, marcând nu mai puțin de 92 de goluri (o medie de aproape 3 goluri într-o partidă) și primind numai 27. Plasa portarului echipei, Szilágyi Sándor, a fost atinsă de cele mai puține ori din întreaga divizie. Atacantul Berecz Zsolt cu cele 37 înscrieri a devenit golgheterul campionatului bihorean. Campioana diviziei este formația orașului Balmazújváros, iar Leta Mare a obținut calificarea terminând pe locul al doilea. Între cele două echipe a decis doar golaverajul.

Atât conducerea cât și eu personal sîntem mulțumiți și mîndri de echipa noastră și de rezultatele pe care le-am obținut - îmi explică cu o mîndrie neascunsă antrenorul Árva Barna.

- De care jucător sînteți cel mai mulțumit?

- Întreaga echipă merită laude. Totuși, dacă trebuie să remarc pe cineva, i-aș aminti pe portarul Szilágyi Sándor și pe Berecz Zsolt și Nagy Csaba, care au ajutat cel mai mult echipa în drumul spre calificare. Păcat că portarul nostru nu-și mai continuă activitatea sportivă avînd 41 de ani, iar Berecz Zsolt este cumpărat de echipa Debreținului care, știm bine, joacă în prima divizie națională. O altă valoare a echi-

pei noastre, Gheorghe Țuna, își agață ghetetele în cui.

- În locul jucătorilor înșirați ați găsit înlocuitori de aceeași valoare?

- Cred că da. Intenționăm să achiziționăm trei jucători de la Debrețin (DVSC).

- După un sezon greu mai aveți timp de odihnă?

- După ultimul meci am avut o cină comună oferită de conducerea echipei la care toți jucătorii și-au primit primele bine meritate. Iar cei doi jucători care se retrag au primit și niște cadouri, ca semn al prețuirii.

- Pînă cînd ține vacanța?

- Pe 7 iulie încep antrenamentele de patru ori pe săptămîină. În următoarea perioadă vom juca și opt meciuri de pregătire. Campionatul din divizia a treia va începe pe 12 august. La acest nivel se vor înfrunta patru echipe din județul Bihor, patru din Borsod și opt din Szabolcs.

- Cu ce planuri vă pregătiți de luptă?

- Am dori să ocupăm un loc între primele zece echipe; astfel vrem să ocolim emoțiile unei lupte împotriva retrogradării.

MIC

Chitighazul nu a reușit să se califice în divizia a II-a

Dévaványa-Chitighaz 4-1 (1-1)

În sezonul trecut, echipa de fotbal din Chitighaz a jucat în divizia a III-a a campionatului județean Bichiș.

La cele 22 de meciuri a adunat 42 puncte, a înscris 48

goluri și a primit numai 30. Cu acest rezultat, echipa s-a plasat pe locul 2. Ca urmare, a avut posibilitatea să joace un meci pentru a se califica în divizia a II-a.

Primul meci s-a desfășurat acasă, la Chitighaz, cu echipa Dévaványa, la 20 iunie. Întîlnirea s-a încheiat cu scorul de 1-3. Meciul retur a fost pe 27 iunie, la Dévaványa, urmărit de 300 de suporteri. Arbitrul: Benyovszki.

Chitighaz: Avramuț (Bucor, Uhrin, Galea, Szegedi, Istin, Bleda, Ilyés, Pap, Donnet, Crișan).

Antrenor și jucător: Zoltan Nedeá. Jucători de rezervă: Széll, Nedeá, Faur. Jucători eliminați: Czako (Dévaványa), Uhrin și Istin (Chitighaz).

Ambele echipe au început jocul cu mare elan simțind însemnătatea rezultatului. Nu numai elanul a fost mare, dar au jucat și enervati. Jocul și rezultatul a fost egal în prima repriză (1-1).

În a doua parte a meciului, datorită jucătorilor de rezervă și ajutorului primit de la arbitru, gazdele au jucat și mai bine și au mai marcat încă 3 goluri.

Zoltan Nedeá: „Felicitări echipei gazdă pentru rezultatul de azi, pe care l-a meritat. Păcat că arbitrul nu a judecat în fiecare caz cum a trebuit”.

Ioan C.

Frații Schumacher și piloții de la Ferrari pe podiumul de la Magni Cours

Unii dintre piloți, pe lîngă faptul că se pricepe la mînuirea volanului în ritmul alert al curselor Formula I, au și noroc. Alții degeaba sînt piloți excelenți dacă sînt părăsiți de noroc. Pînă la concursul de duminică de la Magni Cours mașinile blocate înainte de start puteau fi înlocuite cu cele de rezervă. Însă, regulile schimbate recent nu mai permit un astfel de ajutor. Mika Häkkinen a fost primul care a experimentat această nouă regulă fiind blocat pe linia de start. De data aceasta pana timpurie a însemnat pentru el și abandonarea cursei. În acest sezon pilotul finlandez

singur a avut mai multe probleme cu Mercedesul decît ceilalți împreună. Celălalt păgubaș a fost din nou Montoya. Deși pentru un scurt timp ocupa primul loc, tehnica din nou la oprît prea devreme. Cei mai bucurători puteau fi frații Schumacher și al doilea pilot Ferrari, Rubens Barrichello. Luînd în considerare avantajul lui Michael Schumacher față de Coulthard, pilotul german numai cu puțină băgare de seamă poate cuceri ușor și al patrulea titlu de Campion Mondial. Häkkinen și-a pierdut aproape toate șansele ca să ajungă aproape de podium.

I. Cosma

Clasamentul piloților la cel de al 51 concurs la Magni Cours

1. M. Schumacher (Germania, Ferrari) viteza medie: 196.093 km/h, 2. R. Schumacher, 3. R. Barrichello, 4. D. Coulthard, 5. I. Trulli, 6. Heidfeld.

Tabela individuală

1. M. Schumacher 78 p., 2. Coulthard 47 p., 3. R. Schumacher 31 p., 4. Barrichello 30 p., 5. Montoya 12 p., 6. Häkkinen, Trulli, Heidfeld 9-9 p.

Tabela constructorilor

1. Ferrari 108 p., 2. Mc Laren 56 p., 3. Williams 43 p., 4. Sauber 16 p., 5. Jordan 15 p., 6. BAR 12 p.

Nadia Comăneci a devenit cetățean american

Fosta gimnastă română Nadia Comăneci, care a locuit 11 ani în Statele Unite, a primit, vinerea trecută, cetățenie americană, a anunțat publicația „Los Angeles Times”.

„Astăzi, lumea este deschi-

să, dar nu întotdeauna a fost așa”, a spus Nadia Comăneci, după ceremonia de la Oklahoma City în cadrul căreia a depus jurămîntul pentru a primi cetățenia americană.

Nadia Comăneci a emigrat în Statele Unite în 1989, cu cîteva luni înainte de revoluția care a dus la înlăturarea de la putere a lui Nicolae Ceaușescu. Fosta gimnastă l-a înîlînit în SUA pe Bart Conner, fost campion olimpic la gimnastică. Cei doi s-au căsătorit în 1996, în România. „Niciodată nu m-am gîndit că voi fi aici, în Oklahoma, măritată cu un american”, a adăugat fosta campioană olimpică.

Cosmin Contra s-a cununat la Timișoara

Internaționalul român și logodnica sa, Alina, și-au unit destinele și în fața lui Dumnezeu. Ceremonia religioasă a avut loc în Catedrala Mitropolitană și fost oficiată de cinci preoți. Nunta s-a desfășurat simbatic, chiar în timpul Festivalului Saltimbancilor. În catedrala din piața centrală a orașului s-au înghesuit 500 de timișoreni curioși. La cununie și la petrecerea de seară au fost prezenți în număr mare vedetele și conducătorii fotbalului românesc. Tinerii căsătoriți își vor petrece luna de miere la Palma de Mallorca, unde vor sta zece zile, urmînd ca mijlocușul român să-și reia antrenamentele la noua sa echipă, Inter Milano. **Șt. c.**

ROMÂNIA

Luni 9 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 Desene animate 10.10 Ora G (R) 11.10 Tezaur folcloric (R) 12.00 Teledicționar (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Infomania 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Cronica 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial. Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 lartă-mă! 20.45 Ce-i de făcut? 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Memoria exilului românesc 23.00 Lumea dansului 24.00 Marele Jazz 1.00 Jurnal (R) 1.45 De luni pînă duminică (R) 2.30 Memoria exilului românesc (R) 3.15 Ce-i de făcut? (R) 4.30 Infomania (R) 4.40 O idee pe zi... pentru România (R) 4.50 Corect! 5.00 Garantat 100% (R).

Marti 10 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R). Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Infomania 13.30 lartă-mă! 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Aventurile familiei Daye 21.20 Serial Geena Davis 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Studioul artelor 23.05 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Meșterul Manole de Lucian Blaga 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Fetele au probleme... 3.25 Studioul artelor (R) 4.25 Infomania (R) 4.45 O idee pe zi... pentru România (R) 4.55 Garantat 100% 5.25 Alege muzica (R).

Miercuri 11 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R). Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Infomania 13.30 Studioul artelor (R) 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Panorama 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Baywatch 20.45 Recurs la morala 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Un om hotărât 23.50 Bucuriile muzicii 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Un om hotărât 3.20 Recurs la morala (R) 4.20 Infomania (R) 4.40 O idee pe zi... pentru România (R) 4.50 Corect! (R) 5.00 Garantat 100% (R) 5.30 Alege muzica! (R).

Joi 12 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R). Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Infomania 13.30 Recurs la morala (R) 14.30 Dămieni ca noi 15.00 Convingeri 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Sub acoperire 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Interesul general 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Singe fierbinte 24.00 Nocturna melomanului 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Condamnat la moarte 3.20 Interesul general (R) 4.20 Infomania (R) 4.40 O idee pe zi... pentru România (R) 4.50 Corect! (R) 5.00 Garantat 100% (R) 5.30 Alege muzica! (R).

Vineri 13 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R). Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Infomania 13.30 Interesul general 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 De la Est la Vest 15.30 Drepturile omului 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.20 Serial. Bărbați fatali 18.45 Guvernul României 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Escrocherii financiare 21.30 Serial. Ingerul întunecat 22.20 Jurnalul de noapte 22.35 Profesioniști 23.35 Film. Încrederea 1.00 Jurnal (R) 1.45 Profesioniști (R) 2.45 Drepturile omului (R) 3.45 De la Est la Vest (R) 4.15 Infomania (R) 4.35 O idee pe zi... pentru România (R) 4.45 Corect (R) 4.55 Garantat 100% (R) 5.25 Alege muzica! (R).

Sîmbătă 14 iulie

6.00 O vedetă... populară (R) 6.50 Serial. Zorro 7.20 Desene animate 8.10 Film. 10.00 La telefon muzică populară! 10.30 Povesti la drumul mare 10.50 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial. Frumosele școli 12.50 Jurnalul de prânz 13.00 Emisiune de divertisment 15.00 Debut 50 Plus 16.15 Alege muzica! 16.45 Ora planetei 17.05 Teledicționar 18.05 Ora G 19.00 Jurnal 19.25 România în presa lumii 19.30 Ghici cine vine la tine 21.00 Serial. Arny 21.50 Jurnalul de noapte 22.00 Teledinamoteca. Crimă în lumea modei 0.15 Debut 50 plus (R) 1.30 Jurnal (R) 2.00 Ora G (R) 3.00 Auto Club (R) 3.40 Povesti la drumul mare (R) 4.00 Golful temerarilor (R).

Duminică 15 iulie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate 8.30 Laborator fantastice 9.30 Viața satului 11.15 Tezaur folcloric 12.05 De luni pînă duminică 12.50 Jurnalul de prânz 13.00 Emisiune de divertisment 15.00 Serial. Acțiune, motor! 15.50 Bravo, Bravissimo! 17.20 Film. Correspondent de război 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Film. Pact cu diavolul 21.55 O vară... cu cîntec 23.00 Bravo, Bravissimo (R) 1.30 Jurnal (R) 2.00 Tezaur folcloric (R) 2.30 Ghici cine vine la tine? (R) 4.00 Golful temerarilor (R).

TVR

Luni 9 iulie

6.00 Ferma (R) 7.00 Desene animate (R) 7.30 Desene animate (R) 8.20 Serial (R). În direct 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Secretul creștinilor 9.45 Știri 9.50 Film (R). Vara la marginea orașului 11.20 Clegșidra cu imagini 11.50 Serial. Domnișoara Andreea 12.40 Răscruți (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.40 Toți, împreună 15.45 Oprirea obligatorie 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Afaceri la cheie (R) 17.00 Spectacolul lumii (R) 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Camera de gardă 18.10 Desene animate 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Sport plus 21.00 Serial. Scurte povestiri cinematografice 21.25 Știri 21.30 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Clocotia 0 10 TVM Messenger 0.50 Serial (R). S Club 7 în L.A. 1.15 Tennis-Turneul de la Wimbledon 3.05 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.35 Bărbați, la crabi! (R) 4.25 Tradiții (R) 4.55 Medalion de interpret (R) 5.25 Atlas.

Marti 10 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andreea 6.50 Microrecital (R) 7.05 Desene animate (R) 7.35 Desene animate (R) 8.00 Prietenii lui Păicot (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.40 Știri 9.45 Sport plus (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andreea 12.450 Tribuna partidelor parlamentare 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți, împreună 15.25 E dreptul tău! 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Film. Întîlnirea 21.30 Știri 21.35 Serial. Stăpînul animalelor 22.20 Patrimoniul 23.05 Din goana trenului 23.30 TVM Messenger 0.05 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.30 Vară pentru 2 (R) 2.15 On line (R) 2.45 Pop Club (R) 3.25 Televiziunea, dragostea mea! (R) 4.25 Film (R). Întîlnirea.

Miercuri 11 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andreea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate (R) 7.35 Toți, împreună 8.35 Microrecital (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Stăpînul animalelor 10.35 Din goana trenului (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial (R). Domnișoara Andreea 12.45 Cronici votive (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți, împreună 15.25 Afaceri la cheie (R) 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Cinematograful de artă. Rupura 21.50 Știri 22.00 Serial. Stăpînul animalelor 22.45 Mit și istorie 23.15 Clegșidra cu imagini 23.35 TVM Messenger 0.15 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.40 Vară pentru 2 (R) 2.25 Teatrul liic: opera „Povestirile lui Hoffmann” 5.25 E dreptul tău (R).

Joi 12 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andreea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Arca lui Noe (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.40 Știri 9.50 Serial (R). Stăpînul animalelor 10.30 Oprirea obligatorie (R) 10.45 Microrecital 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andreea 12.45 Tribuna partidelor parlamentare 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți, împreună 15.25 Trans(Sylvania) insolit 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Verdi (li) 19.30 Pragul de sus 21.00 Serial. Familia Porter 21.30 Știri 21.35 Serial. Captiv în viitor 22.25 Teatrul TV prezintă. Memoria teatralului 23.25 TVM Messenger 0.05 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.30 Vară pentru 2 (R) 2.15 Serial (R). Familia Porter 2.45 Memoria teatralului (R) 3.40 Paradisul de îngă noi (R) 4.10 Microrecital 4.25 Pragul de sus (R).

Vineri 13 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andreea 6.50 Veni, Video, Vici! 7.05 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Prețul succesului (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Captiv în viitor 10.40 Trans(Sylvania) insolit (R) 11.10 Camera de gardă (R) 11.45 Serial. Domnișoara Andreea 12.40 Euro. doc 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Serial. Casa visurilor 15.20 Serial. Avocați și asociați 16.15 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.40 Vară pentru 2 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Televiziunea, dragostea mea! 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Serial. Familia Porter 21.30 Știri 21.35 Film. Ultimii motocicliști 23.00 Parada Trupelor de Gardă 23.50 TVM Messenger 0.30 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.55 Vară pentru 2 (R) 2.30 Serial (R). Familia Porter 3.45 Serial (R). Avocați și asociați 4.40 D'ale lui Mitică (R) 5.40 Microrecital (R).

Sîmbătă 14 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andreea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Răscruți! 7.35 Călătorii la Ics 8.05 On line 8.35 Universul cunoașterii 9.35 Arta apărării 10.05 Serial. În direct 10.35 Serial. Wishbone 11.00 Desene animate 11.30 Arca lui Noe 12.05 Serial. Cum am devenit african 13.00 Știri 13.05 Atlas 13.40 Călătorind prin țară 14.10 Bărbați, la crabi! 15.10 Planeta singuratică 16.00 Vacanță cu trupa DP2 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Film. Gasul singelui 19.15 Cinematograful, o istorie vie 20.00 Serial. Scurte povestiri cinematografice 20.30 Supranaturalul 21.30 Știri 21.35 Alanis Morissette în concert 22.20 Despre viață și sex 23.05 TVM Messenger 23.35 Film (R). Ultimii motocicliști 1.00 Serial. Cum am devenit african 1.50 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 2.20 Cinematograful, o istorie vie 3.05 Supranaturalul (R) 4.00 Despre viață și sex (R) 4.45 Alanis Morissette în concert 5.30 Serial (R). Wishbone.

Duminică 15 iulie

6.00 Planeta singuratică 6.50 Video-clipuri 7.00 Serial (R). În direct 7.25 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Serial. În direct 10.30 Desene animate 10.45 Prietenii lui Păicot 11.40 Serial. Atenție la neatenție! 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.05 Paradisul de îngă noi 13.35 Turneul Internațional de Volei de Plajă 14.35 Pop Club 15.40 Serial. Călătoria lui Allen Strange 16.35 O altă dimensiune 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Mike Hammer – detectiv particular 18.30 Film. În mișcare 20.05 Film. Alagerea 21.35 Știri 21.40 Film. Umbre înșelătoare 23.10 TVM Messenger 23.40 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 0.30 Film (R). Glasul singelui 2.05 Film (R). În mișcare 3.40 Film (R). Umbre înșelătoare 5.10 Serial (R). Atenție la neatenție!

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

9 IULIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

10 IULIE, MARȚI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

11 IULIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

12 IULIE, JOI (redactor: Monica Rocsin)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

13 IULIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.52: Avangarda „Ecranul nostru” 11.55: Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Măia din Virșet 11.50: Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

14 IULIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunării baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58: Încheiere.

15 IULIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

11 iulie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 14 iulie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut al săptămîinii viitoare:

Programul Televiziunii Maghiare, dedicat comunității românești, de data acesta va călăuzii telespectatorii în două tabere de vară. La Bătănia s-au înfîlțit copii a 3 naționalități pentru a exersa tradițiile și cultura română, sîrbă și slovacă. Școlile românești au fost reprezentate de gazde și de cei din Giula. Școlari din Bedeu au participat la o tabără de autocunoaștere. La inițiativa Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, la sfîrșitul acestei săptămîini s-au înfîlțit cercetătorii și profesorii care au luat parte la elaborarea programei-cadru, document aplicat începînd cu septembrie. Din „Ecranul nostru” o să aflați amănunte despre discuțiile, uneori chiar aprinse, purtate în tema viitorului învățămîntului românesc din Ungaria. Realizator: Aurel Becan

PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

În urma anunțului publicat
în acest colț de ziar,
ȚIGLA DE VÎNZARE
a trecut.

Solicitați și Dumneavoastră

PUBLICAREA
ANUNȚURILOR

În paginile Foi românești.
(Redacția)

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Băile Herculane

Băile Herculane este cea mai veche stațiune balneară din România, datînd din vremea romanilor, cînd purta numele de „La apele sacre ale lui Hercule” (atestată documentar ca stațiune în anul 153 e. n.), cunoscută pentru efectele terapeutice ale apelor sale termale, sulfuroase, cu sodiu, calciu, magneziu, oligotermale, ușor radioactive, bune atît pentru cura internă cît și externă. Dacă vreți să vă odihniți și să vă recreați în această zonă bănățeană, nu uitați că de la vama Giula – Vârșand pînă la Băile Herculane trebuie să faceți aproximativ 300 km.

Localitatea Băile Herculane este situată pe râul Cerna, aproape de ieșirea acestuia din valea îngustă mărginită de Munții Mehedinți, la est, și Munții Cernei, la vest. Apele termale din această stațiune sînt cunoscute de mai bine de 2000 de ani, romanii construind aici numeroase terme, astfel împărțite încît să dispună de spații pentru fiecare etapă a balneoterapiei.

Primele analize chimice ale apelor termale au fost efectuate în 1773 de către medicul vienez Johann

Nepomuk Crantz, stațiunea Băile Herculane fiind, în prezent, recomandată în

afecțiuni reumatice, digestive, neurologice periferice și nu numai.

Localitatea este dominată de Masivul Domogled. Privit dinspre Valea Cernei pare impunător, el terminîndu-se printr-un perete abrupt. Substratul calcaros, care a permis formarea unui relief variat și climatul blînd, cu influențe mediteraneene, oferă condiții favorabile pentru dezvoltarea animalelor și a plantelor.

Peștera lui Șerban, lipsită de umiditate în interior, Peștera Mare, unde galeriile și sălile totalizează 135 de metri lungime și 96 de metri denivelări, cu stalagmite în formă de „teanc de farfurii” suprapuse. Grota cu aburi sau Peștera Haiducilor sînt numai cîteva dintre atracțiile unice ale acestei zone.

La nici 5 km distanță de Băile Herculane, la intrarea în localitatea Toplet, șoseaua este străjuită de o stîncă de 9-10 metri înălțime, declarată monument al naturii, curios sculptată de vînt și precipitații, numită de localnici Sfinxul bănățean.

Și dacă într-adevăr doriți să simțiți splendoarea acestor locuri binecuvîntate de Dumnezeu, nu aveți decît să mergeți 2-3 km pe malul Cernei și veți descoperi, nu departe de oglinda apei, vestitele izvoare termale, unde toți trecătorii, indiferent de condiția socială, se opresc pentru a face o baie

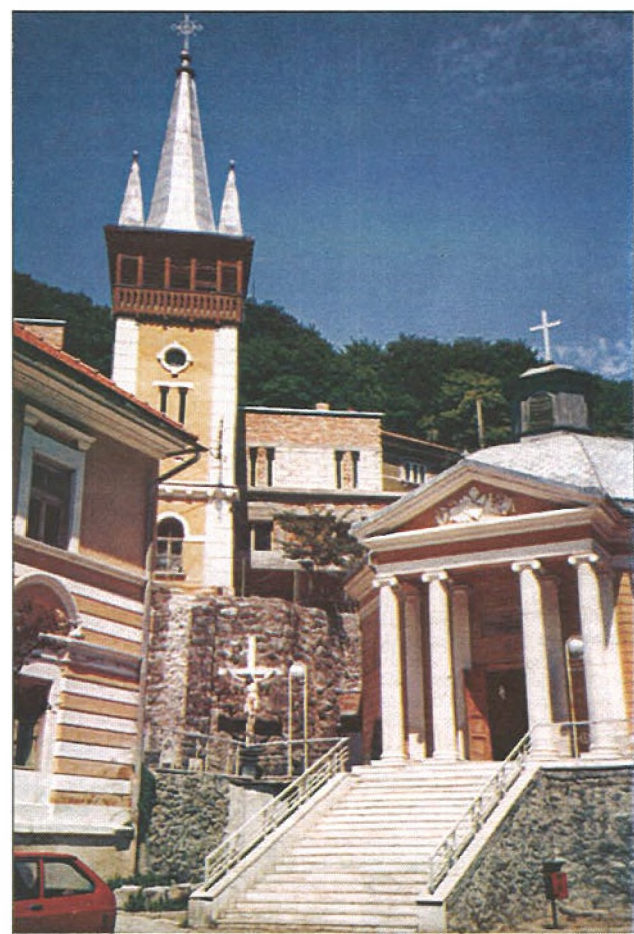
Turiștii au la dispoziție trasee turistice în împrejurimi sau pe cărările montane marcate din apropiere:

- Cascada Cernei – Șapte izvoare – Piscina olimpică cu apă termală
- Pecinișca – Cheile Pecinișcăi – Valea Feregari – Cheile Șoimului
- Cheile Domogledului – Crucea Albă – Virful Domogled (1106 m)
- Izvorul Munk – Piscul Roșu – Grota cu aburi (56 °C) – Peștera lui Adam (169 m lungime) – Grota Haiducilor (143 m lungime)
- Valea Cernei – Cerna Sat – Cheile Corcoaiei – Izvorul Cernei
- Stîncă Ghizelei – Cascada Codiu (100 m înălțime)

în aceste ape miraculoase.

Localnicii, oameni gospodari, au amenajat aici ștranduri alimentate cu apă termală, amplasate într-un cadru mirific, străjuite, de-o parte de coasta abruptă a

muntelui și, de cealaltă parte de apa învolburată a râului. Unii turiști aleg să-și instaleze corturile în vecinătatea acestor izvoare, alții preferă să locuiască la hotelurile din stațiune.

Hoteluri, adrese:

Hotel Minerva**
Băile Herculane
Tel. 00-40/55-561-770

Vila Belvedere***
Băile Herculane
Str. Nicolae Stoica de Hațeg
Tel. 00-40/55-560-885
Fax. 00-40/55-560-884

Hotel Dacia**
Băile Herculane
Str. Complexelor Sanatoriale
Tel. 00-40/55-560-818
Fax. 00-40/55-560-481

Hotel Hercules**
Băile Herculane
Str. Zavoilului nr.3
Tel. 00-40/55-560-880

Hotel Afrodita**
Băile Herculane
Str. Complexelor Sanatoriale
Tel. 00-40/55-560-730

Hotel Diana**
Băile Herculane
Str. Complexelor Sanatoriale
Tel. 00-40/55-560-495
Fax. 00-40/55-560-497

FOAIA
românească
6 IULIE 2001
www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Cioate, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Carai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2001: 3 luni 520 forinți; 6 luni 1040 forinți; 1 an 2080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.